

Fegyveres szervek alapismeretek

1. A fegyveres szervek helye és szerepe a társadalomban, a működésüket meghatározó jogszabályok.

1.1. A Magyarországon működő állami fegyveres rendvédelmi szervek

Napjainkban szinte magától értetődő, hogy az állam garantálja minden polgárának, Magyarország területén tartózkodó más személyeknek a nemzetközi szerződésekben és Alaptörvényünkben megfogalmazott jogaik érvényesülését. Az állam egyik alapvető kötelessége e tekintetben a rend védelme. Az egyes állami rendvédelmi szerveket a fegyveres jelzővel illetjük. Azon túl, hogy az állami rendvédelem sajátosságát a fegyveres jelleg jelenti, számos, feladatában elkülönülő szervezet végzi ezt az összetett tevékenységet. Gondolkodjunk el azon, hogy az utca rendjének fenntartása, az ismeretlen bűnelkövetők személyének felderítése és elfogása, vagy akár a büntetésüket töltő elítéltek felügyelete, de az országunk biztonságát garantáló információk megszerzése, őrzése milyen összetett tevékenységet és szervezetrendszert igényel. Alkotmányos berendezkedésünk ennek a sokrétű feladatnak a megvalósítását a Kormányra, mint a végrehajtó hatalom letéteményesére bízta.

A demokratikus államberendezkedés egyik alapelve, a jogszabályoknak alávetettség. Minden rendvédelmi, de különösen a fegyveres rendvédelmi szervek működését, feladatát törvények és más jogszabályok határozzák meg. Ezeket keresztül szavatolható, hogy e szervek feladataikat a törvényes cél érdekében, és csak a jogszabályokban meghatározott módon láthatják el. Létrejöttük, működésük szintén jogszabályon alapul.

Magyarországon elsősorban a belügyminiszter irányítása alá tartozó rendvédelmi szervek végzik az állam és az állampolgárok biztonságának védelmét, de kifejezetten a Kormány irányítása alá tartozó szervek is működnek. A Belügyminisztérium vezetését a kormányfő javaslatára a köztársasági elnök által kinevezett belügyminiszter végzi. Rendészeti tevékenységi körében irányítja a rendőrséget, a bűnügyi szakértői és kutatótevékenységet, a büntetés-végrehajtás szervezetét, valamint jogkörében eljárva az Alkotmányvédelmi Hivatalt, a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatot, a Terrorelhárítási Központot, a Szervezett Bűnözés Elleni Koordinációs Központot és a Nemzeti Védelmi Szolgálatot is. Természetesen sokkal szélesebb a miniszter feladatrendszere, jóval összetettebb, így meg kell említeni például a katasztrófavédelemért, illetve a menekültügyekért és idegenrendészetért való felelősséget. Más miniszterek tevékenységi köre is kiterjed egyes elkülönült rendvédelmi szakterületek irányítására, amelyeket jogszabályok határoznak meg.

A fegyveres rendészeti szervek csoportosítása

A kormányzati közigazgatás hatékonyságának elősegítése érdekében folyamatos törekvés észlelhető a jogalkotó részéről. Nincs ez másképpen a rendészeti szervek, mint a végrehajtó hatalom meghatározó egységei tekintetében sem. Jelen struktúrájában az alábbiakban összegezzük a legfelsőbb szintű irányítás csúcsszerveit.

A Nemzetgazdasági Minisztériumot vezető miniszter irányítása alá tartozik

- Nemzeti Adó-és Vámhivatal

A belügyminiszter irányítása alá tartozik:

- Rendőrség (általános rendőrségi feladatokat ellátó)
- Nemzeti Védelmi Szolgálat (belső bűnmegelőzési és bűnfelderítési feladatokat ellátó rendőrség)
- Terrorelhárítási Központ (terrorelhárítási feladatokat ellátó rendőrség)
- Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság és az irányítása alá tartozó szervek (nem fegyveres, de rendvédelmi szerv)
- Büntetés-végrehajtás és az irányítása alá tartozó szervek
- Szervezett Bűnözés Elleni Koordinációs Központ
- Alkotmányvédelmi Hivatal
- Nemzetbiztonsági Szakszolgálat

Az Országgyűlés Elnökének irányítása alá tartozik:

- Országgyűlési Őrség

A Miniszterelnökséget vezető miniszter irányítása alá tartozik:

- Információs Hivatal

A felsorolt szervezetek többsége közösségi akarat alapján, törvény által történt felhatalmazás szerint fegyveres jelleggel végzik tevékenységüket.

Az állampolgárok ügyeinek intézése során óhatatlanul felmerül az állami akarat akár kényszer általi megvalósítása. Az esetek többségében ez nem minden esetben jár azonban erőszakkal, de különösen az élet vagy testi épség megóvása érdekében a kényszerítő eszköz, végső esetben akár a fegyveres jellegű hordozó löfegyverhasználat lehetőségét is jelenti.

Számos olyan szervezet működik Magyarországon, amely állami akaratot érvényesít és ennek során hatósági jogkört gyakorol. Különbség csupán a kényszer formájában van. Bizonyos szervek döntéseiket az állami akaratot adók, bírságok, végrehajtandó határozatok, végzések formájában testesítik meg, melyek kötelezettséget rónak azokra, akikre rendelkezést tartalmaznak. Ilyen szerv például a Nemzeti Adó-és Vámhivatal az adóigazgatási tevékenység során, vagy akár a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal is.

1.2. Működést meghatározó jogszabályok:

Nemzeti Adó-és Vámhivatal

- Magyarország Alaptörvénye

- Nemzeti Adó-és Vámhivatalról szóló 2010. évi CXXII törvény, amely a feladatokat, a személyi állomány jogait és kötelezettségeit, a fegyelmi eljárást, valamint az intézkedéseket és a kényszerítő eszközök alkalmazásának szabályait stb. határozza meg.
- A Nemzeti Adó- és Vámhivatal szervezetéről és egyes szervek kijelöléséről szóló 273/2010. (XII. 9.) Korm. rendelet, amely elsősorban az illetékességet és hatásköröket szabályozza

Rendőrség

A rendőri munkát érintő **legfőbb jogszabályok** a következőkben foglalhatók össze:

- Magyarország Alaptörvénye
- A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény, amely a rendőrség feladatait, tevékenységét, jogosultságokat, kötelezettségeket, rendőri intézkedéseket, kényszerítő eszközök alkalmazásának szabályait stb. határozza meg (a továbbiakban: Rtv.).
- A Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet (a továbbiakban: RSZSZ.), amely az Rtv.-ben meghatározott szabályokra ad részletszabályozást.
- A rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvény, amely a hivatásos szolgálattal járó szabályokat határozza meg.
- A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.), amely az egyes bűncselekményeket, elkövetési magatartásokat, alkalmazható szankciókat határozza meg.
- A büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: Be.), amely a bűncselekmények nyomozási tevékenységét, valamint a rendőrség, ügyészség, bíróság hatáskörét, feladatait stb. határozza meg.
- A szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény, amely a szabálysértésekkel kapcsolatos eljárási feladatokat, szankciókat stb. határozza meg.

Ezeken a jogszabályokon kívül még számos törvény és rendelet, valamint belső norma (parancsok, utasítások, intézkedések stb.) szabályozza a rendőri munkát.

Nemzeti Védelmi Szolgálat

- Magyarország Alaptörvénye
- A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény
- A 293/2010. (XII.22.) Korm. rendelet a rendőrség belső bűnmegelőzési, és bűnfelderítési feladatokat ellátó szerve kijelöléséről, valamint feladati ellátásának, a kifogástalan életvitel ellenőrzés, és a megbízhatósági vizsgálat részletes szabályainak megállapításáról
- A rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvény, amely a hivatásos szolgálattal járó szabályokat határozza meg.

Terrorelhárítási Központ

- Magyarország Alaptörvénye

- A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény
- 295/2010. (XII. 22.) Korm. rendelet a terrorizmust elhárító szerv kijelöléséről és feladatai ellátásának részletes szabályairól szól
- A rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvény, amely a hivatásos szolgálattal járó szabályokat határozza meg.

Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság és az irányítása alá tartozó szervek

A katasztrófák megelőzése és az ellenük való védekezés nemzeti ügy, a védekezés egységes irányítás állami feladat. A rendszer kialakításáért és működtetéséért az állam felelős. A katasztrófák elleni védekezést elsősorban a hivatásos katasztrófavédelmi szervek, a nem hivatásos polgári védelmi szervek és az egyéb bevonható szervek valósítják meg. 2012. január 1-jétől hatályos, a katasztrófák elleni védekezés rendjét meghatározó jogszabályok

- Magyarország Alaptörvénye
- 2011. évi CXXVIII. törvény a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról
- 234/2011 (XI. 10.) kormányrendelet a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény végrehajtásáról
- 2011. évi CXIII. törvény a honvédelemről és a Magyar Honvédségről, valamint a különleges jogrendben bevezethető intézkedésekről
- 290/2011. (XII. 22.) kormányrendelet a honvédelemről és a Magyar Honvédségről, valamint a különleges jogrendben bevezethető intézkedésekről szóló 2011. évi CXIII. törvény végrehajtásáról
- 62/2011. (XII. 29.) BM rendelet a katasztrófák elleni védekezés egyes szabályairól
- 1150/2012. (V. 15.) Korm. határozata Katasztrófavédelmi Koordinációs Tárcaközi Bizottság létrehozásáról, valamint szervezeti és működési rendjének meghatározásáról

Polgári nemzetbiztonsági szolgálatok

- 1) Alkotmányvédelmi Hivatal
- 2) Nemzetbiztonsági Szakszolgálat
- 3) Információs Hivatal

Az Alaptörvény szerint a nemzetbiztonsági szolgálatok szervezetére, működésére vonatkozó részletes szabályokat, a titkosszolgálati eszközök és módszerek alkalmazásának szabályait, valamint a nemzetbiztonsági tevékenységgel összefüggő szabályokat sarkalatos törvényben kell megállapítani. A nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló 1995. évi CXXV. törvény a titkosszolgálati tevékenységen túlmenően a *szolgálatok egészével* (elnevezésükkel, irányításukkal, személyi állományukkal, működésük garanciáival stb.) kapcsolatos alapvető előírásokat is rögzíti. E szabályokat csak sarkalatos törvénnyel lehet módosítani. A nemzetbiztonsági tevékenységgel kapcsolatos rendelkezéseket emellett más törvények is tartalmazhatnak.

Büntetés-végrehajtás és az irányítása alá tartozó szervek

- Magyarország Alaptörvénye

- A szervezet feltételeit a Büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény szabályozza.
- 21/1997. (VII. 8.) IM rendelet a büntetés-végrehajtási szervezet Szolgálati Szabályzatáról, amely tartalmazza többek között a szolgálatellátás szabályait

Országgyűlési Őrség

- Magyarország Alaptörvénye
- 2012. évi XXXI. törvény az Országgyűlésről
- 84/2012. (XII.28) BM rendelet az Országgyűlési Őrség Szolgálati Szabályzatáról

Szervezett Bűnözés Elleni Koordinációs Központ

- Magyarország Alaptörvénye
- A nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló 1995. évi CXXV. törvény
- A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény.
- A büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény
- A szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény
- 305/2006. (XII. 23.) Korm. rendelet a Szervezett Bűnözés Elleni Koordinációs Központról

A fenti szervek működését meghatározó jogszabályok közül a legfontosabbak lettek feltüntetve.

Ellenőrző kérdések:

1. A belügyminiszter mely rendészeti szerveket irányítja.
2. Sorolja fel a rendőrség működését meghatározó jogszabályokat.

2. A rendvédelem alapfogalmai

2.1. A rend

A **rend** fogalmát sokféleképpen lehet meghatározni és értelmezni.

Az általunk tárgyalt rendészeti alapfogalmak körébe illeszkedve a rend a társadalomban követendő szabályok összessége és az ezeknek megfelelő tényleges állapot.

A rendészet a fenti értelemben társadalmi rendet jelent, a társadalom egészét érintő kategória, annak valamennyi tagját (vagyis minden embert) közvetlenül befolyásol, tehát a mindennapokra, a közösségben megélt létezésünkre is jelentős hatással van.

2.2. A közrend (belső rend)

A **közrend (belső rend)** meghatározására sem találunk a vonatkozó szakirodalmakban egységes, minden kutató által elfogadott megfogalmazást.

A magunk részéről a közrenden (belső renden) az alkotmányos rendnek és az arra épülő jogrendnek megfelelő működést értjük tárgyi értelemben.

Azaz a közrend (belső rend) akkor biztosított, ha az állam és a társadalom szervezetei a jogszabályok alapján rendben, zavartalanul működnek.

A közrend (belső rend) a rendhez képest szűkebb, elsősorban az állami és társadalmi szervezeteket, ezen belül a rendészeti szerveket is érintő kategória.

A közrenddel azonos fogalomként használatosak az *állami és társadalmi* rend definíciók, valamint napjainkban egyre inkább a *belső rend* kifejezés. A közrend (belső rend) az anarchia ellentétéként a *jogrendet* jellemzi. A közrend (belső rend) **a jogrend tényleges megvalósulása, tényleges állapota**, tehát másként fogalmazva az adott társadalom jogi rendjének gyakorlati megjelenése, amelybe nem tartoznak bele a jog által nem szabályozott kategóriák (pl. erkölcs, illem, köznyugalom stb.).

Ugyanakkor **a közrend (belső rend) nem azonos a teljes jogrenddel**, mert minden jogellenes magatartás sérti vagy veszélyezteti a jogrendet, de nem mind irányul egyben a közrend (belső rend) ellen is (pl. a lakcím-bejelentési kötelezettség elmulasztása). Viszont a közrend (belső rend) minden megzavarása egyben sérti a jogrendet is. Annak eldöntése, hogy mely jogellenes magatartások sértik vagy veszélyeztetik a közrendet (belső rendet), a jogalkotó szervek feladata, és az ezek elleni fellépésre kiterjeszti a rendészeti szervek hatáskörét.

A közrend (belső rend) tehát feltételezi a társadalom érdekeit kifejező társadalmi rendet, annak részeként a jogi rend (jogrendszer) létét. Csak ezen belül biztosítható **ugyanis** a közrend (belső rend) érvényesülése, **hiszen ha szükséges a jogrend nyújtotta támasz segítségével - elsősorban a rendészeti szervek fellépésén keresztül - a társadalom (és a képviselőiben eljáró állam) jogosult - a jogszabályokban előírt keretek mentén - kikényszeríteni azokat a magatartásokat, amelyek nem sértik a közrendet.**

A közrend háborítatlan érvényesüléséhez alapvetően az alábbi feltételeknek kell teljesülniük:

- közbizalom,
- köznyugalom,
- közegészség,
- közbiztonság.

2.3. A határrend

A határrend fogalmában is vannak eltérések az egyes szakirodalmakban.

Az általunk elfogadott, bővebb megfogalmazásban a határrend nemzetközi jogi kategória, két szomszédos ország közötti nemzetközi szerződésekben meghatározott és belső jogszabályokban is rögzített jogi norma- és viszonyrendszer, amelyben a feleket megillető jogok, illetve terhelő kötelezettségek kölcsönösen érvényesülnek, és ezek garantálják az államhatár mentén a szomszédos államok, illetőleg polgáraik és a területükön tartózkodó külföldiek jogos érdekeit, élet- és vagyónbiztonságát.

A határrend a közrendhez (belső rendhez) képest is szűkebb kategória. Mivel a határrendi szabályokat kétoldalú államközi nemzetközi szerződések határozzák meg, a Magyar Köztársasággal szomszédos két ország viszonylatában e szerződések eltérő szabályokat (jogokat és kötelezettségeket) is tartalmazhatnak.

A leírtak szerint tehát megállapítható, hogy a rend (a társadalmi rend), az adott ország belső normatív szabályozottsága (a jogi rend), a közrend és a határrend *egymásra épülő* fogalmi rendszert alkot.

2.4. Biztonság fogalma, értelmezése

(Nikodém Edit, Hadtudományi szemle, 2013., 6. évf. 1. szám)

Kijelenthetjük, hogy a legtöbb ember e szó hallatán leginkább a szociális biztonságra és a közbiztonságra gondol. A biztonság a latin *sine cura* („gond nélkül”) kifejezésből eredeztethető. Egyfajta megközelítésként az Új Magyar Lexikon a biztonságra a következő definíciót fogalmazza meg: „1. (külpolitikai) állapot, amelyben az állam függetlenségét más államok részéről nem fenyegeti támadás, és nincs kitéve annak a veszélynek, hogy belső ügyeibe külső hatalom beavatkozzék.”

A Hadtudományi Lexikon megfogalmazása szerint „a biztonság: az egyéneknek, csoportoknak, országoknak, régióknak, szövetségi rendszereknek a maguk reális képességein és más hatalmak, nemzetközi szervezetek hatékony garanciáin nyugvó olyan állapota, helyzete és annak tudati visszatükröződése, amelyben kizárható vagy megbízhatóan kezelhető az esetlegesen bekövetkező veszély, illetve adottak az ellene való eredményes védekezés feltételei.”

A többféle és több irányból közelítő meghatározásokat alapul véve kijelenthetjük, hogy egy olyan komplex fogalommal állunk szemben, amely mára már többrétegűvé és bonyolulttá vált, ugyanakkor értelmezésében fontos szerepet kap, hogy éppen milyen terület biztonsági kockázatának elemzése történik. A biztonságnak a komfortossággal való párhuzama még ma is fellelhető. Ebben a szellemben maga a kifejezés meghatározza az ember, a kisebb, vagy nagyobb közösség, illetve az emberiség létének, életminőségének, létfenntartásának komfortossági szintjét. A biztonság fogalmához kapcsolódó komfortérzet mindenki számára más és más életminőséget takar. Eszerint a biztonság egyfajta érzelmi állapotot is kifejez, ami a mindennapok nyugalmaéhoz és a békés életvitelhez társul. Ezt a békés körülményt a XX. században már nagyban befolyásolja az ipar és gazdaság gyors fejlődése, az energiaforrás-központúság, a terrorizmus, a környezetrombolás, a katasztrófák veszélye. A biztonság alapvető célja, hogy járuljon hozzá az egyén kiegyensúlyozott életéhez, harmonikus életviteléhez, jó közérzetének kialakításához, egészsége megóvásához és ehhez biztosítson megfelelő környezetet. Ebből adódóan kijelenthetjük, hogy a veszélyhelyzetekre fel kell készülni, mert csak akkor lehetünk kellő biztonságban, ha egy váratlan esemény bekövetkeztekor megfelelő módon reagálni tudunk. A biztonság fogalmát a fentiekben leírtak alapján egy komplex jelenségként prognosztizálhatjuk, amelyet az alábbi alapvető területeire, dimenzióira oszthatunk: — politikai (diplomáciai); — környezeti (ökológiai); — gazdasági; — informatikai (pénzügy, eü); — társadalmi (szociális, jogi); — katonai. Politikai biztonság: egy államon belül jelenti a vezetés stabil, cselekvőképes és hatékony intézkedésének, nemzetközi befolyásának tükrében az állami intézmények működőképességét. Egy politikai rendszer keretein belül létre kell hozni egy olyan jogi szabályozók által kialakított stabilitást, amely képes a válságok kezelésére, konfliktusok megoldására. Környezeti biztonság: ide sorolható minden olyan tényező, amely egy országon belül, illetve annak határain túl valamilyen módon és mértékben hatással van a természeti környezetre. Ezek az események környezetszennyezést vonhatnak maguk után. Járulékos hatásként említhető a globális felmelegedés, az éghajlatváltozás, az ivóvízhiány, a túlnépesedés. de meg kell említeni a természeti katasztrófák eredményezte válsághelyzet-kezelést is. Gazdasági biztonság: ennek a fogalomnak egy mikrokörnyezeti

megközelítésében az állampolgár személyes jólétének, pénzügyi helyzetének megteremtését és az azt veszélyeztető tényezőket takarja. Egy nagyobb halmazt képez az állam gazdasági szektorában jelentkező biztonsági faktor, amelyben szerepet kap az energiagazdálkodás, technológiai fejlettség, globális gazdasági függőség, egyenlőtlen kereskedelmi viszonyok. Informatikai biztonság: a világ számítógépes hálózatának, távközlési rendszerének működésében okozott zavar, amely végső esetben kritikus infrastruktúra kiesést is eredményezhet. Társadalmi biztonság: sokrétű és szerteágazó fogalom, amely magában ötvözi az állampolgárok anyagi-szociális létének biztonságát, egészségügyi ellátását, az oktatást, valamint az ezekkel járó jogbiztonságot. Ebbe a kategóriába sorolható a migráció, mint biztonsági tényező, valamint a közbiztonság (kábitószer, illegális fegyverkereskedelem, szervezett bűnözés), mint biztonsági probléma. Katonai biztonság: az ország területének és szuverenitásának megóvása, katonai jellegű veszélyforrás esetén. A biztonságot befolyásoló veszélyforrásokat, azok hatóköre szerinti csoportosításban alábbi felosztás szemlélteti:

Kihívások, veszélyforrások	Globális	Regionális	Belső
	Terrorizmus	Közép-Európa	Szervezett bűnözés
	Tömegpusztító fegyverek elterjedése	Dékelet-Európa	Feketegazdaság, korrupció
	Instabil régiók, működésképtelen államok	FÁK-országok	Kábítószerek terjedése
	Illegális migráció	A mediterrán térség, a Közel-Kelet és a Közép-Kelet	Politikai és vallási szélsőségek
	Gazdasági instabilitás		Demográfiai kihívások
	Az információs társadalom kihívásai		
	Globális természeti, civilizációs és egészségügyi veszélyforrások		

1. ábra: A biztonságot befolyásoló veszélyességi tényezők

Egy másfajta felosztás szerint a biztonságot befolyásoló veszélyforrások között különbséget tehetünk a társadalmi léttel összefüggő és a természeti eredetű fenyegető tényezők között az alábbiak alapján: A társadalmi létet befolyásoló hatások: — politikai hatások; — gazdasági hatások; — az életkörülményeket, az élet minőségét befolyásoló tényezők (megélhetés, pénzügyi helyzet); — a közbiztonságot fenyegető veszélyek (élet- és vagyonellenes cselekmények); — erőszakos cselekmények által keltett veszélyek (háború, terrorizmus, szabotázs); — civilizációs veszélyek (nukleáris, veszélyes anyag, ipari létesítmények); — humán és ökológiai veszélyek (egészségügyi, migrációs, éghajlati); Természeti eredetű veszélyek: — hidrológiai (árvíz, belvíz, szökőár); — geológiai (földrengés); — meteorológiai (tornádó, hurrikán).

Magyarország biztonságát veszélyeztető fenyegetéseket az alábbi felosztás szerint kategorizálhatjuk:

2. ábra: A biztonságot befolyásoló veszélyességi tényezők

2.5. Közbiztonság

A **közbiztonság** sokat használt és sokféleképpen definiált fogalma a rendészetnek.

Felfogásunkban közbiztonságon - a biztonság ugyancsak lényeges összetevőjeként, szervesen kapcsolódva a közrend (belső rend) megfogalmazásához - az alkotmányos rendnek és az arra épülő jogrendnek megfelelő működést értjük alanyi értelemben. Azaz a **közbiztonság nem más, mint a** társadalom tagjai személy- és vagyonbiztonságának állam általi garantálása és megvalósulása.

A közbiztonság a biztonsághoz képest szűkebb, a nemzetbiztonsághoz képest pedig sajátos, elsősorban az állami szerveket, ezen belül a rendészeti szerveket, valamint az állampolgárokat érintő kategória.

A modern európai felfogás szerint a közbiztonság olyan kollektív társadalmi termék, amely az egyének és közösségeik tevékenységéből, az állami szervek hatósági intézkedéseiből, a polgárok önvédelmi képességei és a vállalkozói piac nyújtotta szolgáltatások együtteséből alakul ki. Ennek mérésére, elemzésére a fejlett demokráciákban egyre bonyolultabb és pontosabb módszereket alkalmaznak. Ilyenek például az áldozatok megkérdezésén vagy a lakosság széles köreiben végzett vizsgálatok eredményein alapuló elemzések. Nálunk ezek még nem részei az intézményesen szervezett tájékoztatásnak, ilyen típusú információk nem állnak a jogalkotó rendelkezésére.

A közbiztonság tehát olyan állapot, amelyben az állampolgárok ismerik a jogszabályokat, azokat betartják (**objektív közbiztonság**); és bíznak abban, hogy az állam a jogok

gyakorlását és a kötelezettségek teljesítését akadályozó magatartásokkal szemben közvetlenül állami kényszerrel is fellép (**szubjektív közbiztonság**).

A közbiztonság az alkotmányjog szabályozási tárgyaként államcél, amelynek megvalósítása elsődlegesen a kormányzat felelőssége. A rendészeti igazgatás a közbiztonságot - az úgynevezett negatív közigazgatás körében - a jogellenes magatartásokkal szemben hatósági kényszerrel oltalmazza, védelmezi. A közbiztonság olyan érték, amelynek a megvédelmezéséhez az alapvető emberi jogok korlátozása is indokolt lehet.

A közbiztonságot veszélyeztető magatartások tilalmát először a szabálysértési és a büntető anyagi jog tartalmazza. Ezek együtt sem képesek átfogni valamennyi olyan veszélyeztető tényállást, amelyre rendészeti intézkedéssel kell reagálni. Ezért a rendészet anyagi jogához tartoznak a közigazgatási szakjogoknak azok a forrásai, amelyek az adott terület védelmét közigazgatási felelősséget megalapozó tilalmak megállapításával látják el, az egészségügytől a természetvédelmen át egészen a fogyasztóvédelemig.

Az értéket teremtő társadalmi tevékenységek sorában egyetlen sincs, ami ne hordozna valamilyen mértékű kockázatot. Ezért a biztonság felfogható egyensúlyi állapotnak, amelyben az egyéni vagy közösségi tevékenység azért zavartalan, mert a támogató és a fenyegető hatások egyensúlyban vannak.

A közbiztonság a társadalom nem tárgyiasult infrastruktúrájának⁴ a része, ami azonban ugyanúgy nélkülözhetetlen, mint annak tárgyiasult formái, az épületek, a telefonhálózatok, avagy a közlekedési eszközök. Fenntartása és fejlesztése - csakúgy, mint minden gazdasági tényező esetében - anyagi ráfordítást, költségvetési forrásokat igényel.

A társadalmat, illetve annak rendjét érintő fenyegetések hatásos elhárításához kollektív munkára van szükség, erre tekintettel a közbiztonság egyben kooperációs termék is. Különösen a városi közbiztonsági modellek kialakításában kapnak jelentőséget és válnak hangsúlyosan fontossá az önkormányzat, a rendőrség, a biztonsági vállalkozások, illetve a civil (társadalmi) önvédelmi egyesületek (ilyen például az Országos Polgárőr Szövetség) együttes, partneri viszonya.

A modern magyar jogi és társadalmi viszonyok között már egyértelmű, hogy a közbiztonság fenntartása, fenntarthatósága csak akkor lehet sikeres, ha az ország egyes területein (régióiban) csakúgy, mint hazánk teljes területén, biztosíthatóvá válik a közös munkával megvalósított, integrált⁷ belső rend. Ahhoz az ideális⁸ állapothoz azonban, hogy a regionális és az országos biztonsági tényezők együttes hatása minden településen kimutatható legyen, a területek közötti gazdasági és kulturális különbségek kiegyenlítő-désére, a közlekedés jelentős fejlődésére van szükség.

Hazánkban ennek felismerése csak hosszabb folyamat mentén vált valóra, mivel az 1989-90-es rendszerváltoztató éveket követően a társadalmi közvélekedés még meglehetősen sokáig képzelte azt, hogy a közbiztonság megteremtése és fenntartása - amint az 1949. évi XX. törvény, A Magyar Köztársaság Alkotmánya (a továbbiakban: Alkotmány) szerint is megfogalmazásra került - állami feladat. Ez lényegében a gyakorlatban is így van, azonban nem kategorikus, hanem kiterjesztő értelemben, vagyis **a közbiztonság alapfeltételeit valóban az állam szavatolja, de érvényesítése, érvényesülése érdekében a közösség minden jogkövető tagjának tevékenyen részt kell vállalnia.**

Amikor egy földrajzilag összefüggő területen ez a kiegyenlítő-dés bekövetkezik, akkor érdemes azt egységes közbiztonsági régióknak tekinteni. A közbiztonság nemzetközi

fogalma ott alakulhat ki, ahol a gazdaság, a jog és az erkölcs értékei közös alapokon nyugszanak. Az Európai Unió ebből a szempontból már jelenleg is egységes közbiztonsági térnek tekinthető.

A legújabb elemzések a közbiztonság **három vonását hangsúlyozzák:**

- folyamatosan változó **egyensúlyi állapot**, ahol a cél a társadalom és az egyének nyugalma, biztonságát, sérthetetlenségét szavatoló, és mindezeket az értékeket veszélyeztető hatások közötti egyensúly fenntartása;
- a közösségek nyugalma a modern társadalomban **kollektív termék**, amelyben szerepet kap az egyének önvédelmi képessége, a közösségek összefogása, a piacon megvásárolható biztonság minősége és ára;
- a társadalom zavartalan működésének feltétele **nem tárgyasult infrastruktúra**, amelynek a kialakításához ugyanolyan pénzigényes beruházásokra van szükség, mint az út- vagy vasúthálózatához.

A szubjektív biztonság a lakosságnak a bűnözésről, a bűnüldözésről és a büntető igazságszolgáltatásról formált vélekedése, amelyet megalapozott információk, hiedelmek és előítéletek, félelmek és szorongások szönek át. A személyes tapasztalatok és ismeretek mellett abban a médiumoknak is jelentős szerepük van. A szubjektív biztonság lakossági közvélemény kutatásokkal becsülhető meg.

A közbiztonság oltalmazásában, a szubjektív biztonságérzet javításában a társadalom, az állam, a helyi és a szakmai önkormányzatok, a közigazgatás és az igazságszolgáltatás, a tömegkommunikáció egyaránt részt vállal. Megszületik a közbiztonsági rendszer korszerű alapokon nyugvó felismerése és fogalma.

A rendészeti igazgatás feladata a közrendnek a közjog által jogsértőnek minősített emberi magatartásoktól való közjogi eszközökkel történő oltalmazása. A rendészet számára a közrend egyfelől a védelem tárgya, amely felett a rendőrnek örködni kell, másfelől a védelem formája, amelyet a rendőrségnek és minden eljáró tagjának be kell tartania.

A közrendet ugyanis nem lehet a közrendhez tartozó normák megsértésével védelmezni, tehát a leginkább jogkövető magatartást éppen a közbiztonság fenntartása érdekében létrehozott testületeknek és azok tagjainak kell tanúsítaniuk.

A közrend jogi megalapozása lehetővé teszi a rendészet szabályozásának jogági feltárását is, ami az alkotmányjog, a közigazgatási jog, valamint a büntető anyagi és a büntetőeljárás jogi rendészeti tárgyú normáit fogja át.

A leírtak szerint tehát megállapítható, hogy a biztonság, a közbiztonság és az adott ország honvédelmi (katonai), illetve nemzetbiztonsága egymást kiegészítő fogalmi rendszert alkot.

Amennyiben e kategóriák egymás közötti kapcsolatát szeretnénk megjeleníteni, akkor erre az alábbi ábra alkalmazható.

2.6. Rendvédelem

1. Szűkebb értelemben meghatározott állami szervek által végzett állami tevékenység, amely a közrend (belső rend) és a közbiztonság fenntartására (védelmére), megzavarásának megelőzésére, a közvetlenül zavaró magatartás megszakítására (megakadályozására) és a megzavart rend helyreállítására irányul.

Tehát a rendvédelem a szűkebb felfogás szerint állami tevékenység, mely a közigazgatáson belül olyan közhatalmi, jogalkalmazó tevékenységet jelent, amely során a rendészeti szervek a jogszabályok betartására készítetik, ha szükséges kényszerítik a jogsértő személyeket és szervezeteket.

A rendvédelem továbbá szűkebb értelemben a közrendre és közbiztonságra irányuló meghatározott célú – fenntartó-védelmeső, megelőző, akadályozó-megfosztó, eredeti helyzetet visszaállító- tevékenység.

A rendészeti célok elérése érdekében az arra jogosult szervek rendészeti szabályokat (jogi normákat) alkotnak, melyek be nem tartása rendészeti intézkedéseket von maga után. Amelyek – szükség esetén- feltételezik a kényszer alkalmazását is.

2. A rendvédelem (rendészet) tágabb értelmezésében a rendészeti szerveken kívül az állami szervek igen széles köre is beletartozik. (pl. külképviseletek, NAV szervek, ÁNTSZ, Közlekedés felügyelet, helyi önkormányzatok...)

A tágabb értelmezés másik sajátossága, hogy célját tekintve túlmutat a közrend és közbiztonság alkalmazásán, és eszerint a rendvédelem általában a közigazgatási szabályok betartását, még tágabban a fennálló jogrendet hivatott védelmezni, biztosítani.

2.7. Közrend és közbiztonság védelme

A közrend és a közbiztonság védelme megegyezik a rendvédelem (rendészet) szűkebb felfogású értelmezésével.

2.8. Államhatár védelme

Az államhatár védelme lényegében azonos fogalomként értelmezhető a határőrizettel, illetve a határrendészettel.

A Határőrség és a Rendőrség 2008. január 1-jei integrációját követően a határőrizet fogalma az alábbiak szerint kerül meghatározásra:

A határőrizet: a Magyar Köztársaság Államhatárának rendjét sértő vagy veszélyeztető cselekmények megelőzésére, felderítésére és megszakítására, valamint az államhatár

átlépésének feltételeivel nem rendelkező személyek beutazásának és kiutazásának megakadályozására irányuló tevékenységek rendszere

Tágabb értelemben a **Határrendészet**: a rendészet része, a jogszabályokban és nemzetközi szerződésekben meghatározott jogi norma-, feladat-és eljárási rendszer, amely a Rendőrség, továbbá a jogszabály alapján feljogosított más állami, illetve önkormányzati szervek tevékenysége révén a határrend megteremtésére és fenntartására, megzavarásának megelőzésére, illetve a határrendet közvetlenül zavaró magatartás megszakítására és a megzavart határrend helyreállítására, szükség esetén védelmére irányul.

Leegyszerűsítve az államhatár rendjének védelme a rendvédelem (rendészet) része, a Rendőrség és más feljogosított állami és önkormányzati szervek által végzett sajátos állami tevékenység.

Tehát elsősorban a Rendőrség által végzett tevékenység az államhatár rendjének védelme, azonban a jogszabály felhatalmazása alapján részt vesznek a rendészeti szervek és más állami szervek (pl. környezetvédelmi és természetvédelmi hatóságok) is.

Ellenőrző kérdések:

3. Határolja el az objektív közbiztonságot a szubjektív közbiztonságtól.
4. Mi a rendvédelem.
5. Mi a határőrizet.

3. Magyarországon működő fegyveres rendvédelmi szervek irányítása: a Belügyminisztérium

3.1. Irányítás

A Magyarországon működő fegyveres szervek meghatározásánál, jellemzésénél a magyar jogszabályi hierarchia csúcsán álló Alaptörvényből kell kiindulni.

Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.) az Állam cím alatt meghatározza Magyarország állami, társadalmi működésének alapvető rendszerét.

Az Alaptörvény 45. cikke kimondja, hogy Magyarország fegyveres ereje a Magyar Honvédség, melynek alapvető feladata Magyarország függetlenségének, területi épségének és határainak katonai védelme. A Magyar Honvédség irányítására az Országgyűlés, a köztársasági elnök, a Honvédelmi Tanács, a Kormány, valamint a feladat- és hatáskörrel rendelkező miniszter jogosult.

A Magyar Honvédségtől meg kell különböztetni a **fegyveres rendvédelmi szerveket**. Az Alaptörvény a **rendőrség** és a nemzetbiztonsági szolgálatok című 46. cikkben leírja, hogy a rendőrség alapvető feladata a bűncselekmények megakadályozása, felderítése, a közbiztonság, a közrend és az államhatár rendjének védelme. A rendőrség működését a Kormány irányítja.

Magyarországon elsősorban a **belügyminiszter irányítása alá tartozó rendvédelmi szervek** végzik az állam és az állampolgárok biztonságának védelmét.

A rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) alapján a rendőrség alapvető feladata az Alaptörvényben meghatározott feladatok mellett a határforgalom ellenőrzése, a terrorizmus elleni küzdelem, bűnmegelőzési, bűnfelderítési célú ellenőrzés, valamint a bűncselekményből származó vagyon visszaszerzése.

A rendőrség szervezetével és irányításával kapcsolatban az Rtv. kimondja, hogy **a rendőrség állami, fegyveres rendvédelmi szerv.**

A **rendőrséget** az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv, a belső bűnmegelőzési és bűnfelderítési feladatokat ellátó szerv, valamint a terrorizmust elhárító szerv alkotja.

A Kormány a rendőrséget a rendészetért felelős miniszter - a belügyminiszter - útján irányítja.

3.2. A Belügyminisztérium

A Belügyminisztérium irányítását a kormányfő javaslatára a köztársasági elnök által kinevezett belügyminiszter végzi.

A belügyminiszter által irányított fegyveres rendvédelmi szervek a rendőrség, a Nemzeti Védelmi Szolgálat, a Terrorelhárítási Központ, a büntetés-végrehajtás szervezete, a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat és az Alkotmányvédelmi Hivatal, valamint rendvédelmi szerv a katasztrófavédelem szervezete. A belügyminiszter irányítja a Szervezett Bűnözés Elleni Koordinációs Központot is.

A belügyminiszter irányítása alatt áll a menekültügyek és idegenrendészeti ügyek intézéséért felelős Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal.

A szakpolitikai feladatot ellátó belügyminiszter a Kormány

1. állampolgársági ügyekért,
2. anyakönyvi ügyekért,
- 3. bűncselekmények megelőzéséért,**
- 4. büntetés-végrehajtásért,**
5. e-közigazgatásért,
- 6. élet és vagyonbiztonság védelméért,**
- 7. határrendészetért,**
8. helyi önkormányzatokért,
- 9. idegenrendészetért és menekültügyért,**
- 10. katasztrófák elleni védekezésért,**
- 11. közbiztonságért,**
12. közfoglalkoztatásért,
13. közigazgatási informatika infrastrukturális megvalósíthatóságának biztosításáért,
14. köziratok kezelésének szakmai irányításáért,
- 15. közlekedésrendészetért,**

16. közszolgálati életpálya kidolgozásáért,
- 17. közterület-felügyelet szabályozásáért,**
18. külföldiek társadalmi beilleszkedésének elősegítéséért,
19. külföldre utazás szabályozásáért,
20. minősített adatok védelmének szakmai felügyeletéért,
21. polgári nemzetbiztonsági szolgálatok irányításáért,
- 22. rendészetért,**
- 23. szabálysértési szabályozásért,**
24. személyi adat- és lakcímnnyilvántartásért,
- 25. Szervezett Bűnözés Elleni Koordinációs Központ irányításáért,**
- 26. terrorizmus elleni küzdelemért,**
27. településüzemeltetésért,
28. vízgazdálkodásért, vízügyi igazgatási szervek irányításáért, vízvédelemért felelős tagja.

3.3. A rendvédelmi és a fegyveres rendvédelmi szervek rövid jellemzése, csoportosítása

Magyarország a rendvédelmi feladatokat ellátó szervektől alkotmányos kötelezettségeik teljesítését, Magyarország függetlenségének, törvényes rendje fenntartásának, a lakosság és az ország anyagi javai védelmének a jogszabályok keretei között hatékony és a köz érdekének megfelelő ellátását várja el.

E kötelezettségek teljesítése a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományától magas szintű szakmai ismereteket követel meg, valamint megköveteli a törvények és más jogszabályok feltétlen tiszteletét, a kötelezettségek pártatlan és etikus teljesítését, a hivatással járó kötelezettségek vállalását, a Magyarország iránti tántoríthatatlan hűséget és bátor helytállást.

A hivatásos szolgálati jogviszony különleges közszolgálati jogviszony, melyet részletesen a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvény (a továbbiakban: Hszt.) szabályoz.

A Hszt. alapján **rendvédelmi szerv hivatásos állományú tagjának** kell tekinteni

- az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv (Rendőrség),
- a belső bűnmegelőzési és büntetőrendészeti feladatokat ellátó szerv (Nemzeti Védelmi Szolgálat - NVSZ),
- a terrorizmust elhárító szerv (Terrorelhárítási Központ - TEK),
- a hivatásos katasztrófavédelmi szerv,
- a büntetés-végrehajtási szervezet,
- az Országgyűlési Őrség,
- a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok, valamint
- a Nemzeti Adó- és Vámhivatal hivatásos szolgálati jogviszonyban álló tagját.

A Belügyminisztérium, így a belügyminiszter irányítása alá tartozó rendvédelmi szervek

- az Országos Rendőr-főkapitányság és az irányítása alá tartozó szervek,
- a Nemzeti Védelmi Szolgálat,
- a Terrorelhárítási Központ,

- a BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság és az irányítása alá tartozó szervek,
- a Szervezett Bűnözés Elleni Koordinációs Központ,
- a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat,
- az Alkotmányvédelmi Hivatal,
- a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága és az irányítása alá tartozó szervek.

A felsorolt rendvédelmi szervek részletes jellemzésére a következő címekben kerül sor.

Ellenőrző kérdések:

1. Nevezze meg a belügyminiszter irányítása alatt álló fegyveres rendvédelmi szerveket.
2. Soroljon fel öt feladatot a belügyminiszter feladatai köréből.
3. Írja le a rendőrség fő feladatait az Alaptörvény alapján.

4. A rendőrség feladatai

Az eddigi tanulmányok során már többször történt utalás azokra a jogszabályokra, amelyek alapvetően szabályozzák a rendőrség tevékenységét, feladatait, valamint a jogosultságokat és kötelezettségeket.

A rendőrség feladata az Alaptörvényben meghatározott feladatok mellett a határforgalom ellenőrzése, a terrorizmus elleni küzdelem és az e törvényben meghatározott bűnmegelőzési, bűnfelderítési célú ellenőrzés, valamint a bűncselekményből származó vagyon visszaszerzése.

Alaptörvény 46. cikk

- (1) A rendőrség alapvető feladata a bűncselekmények megakadályozása, felderítése, a közbiztonság, a közrend és az államhatár rendjének védelme.
- (2) A rendőrség működését a Kormány irányítja.
- (5) A rendőrség és a nemzetbiztonsági szolgálatok hivatásos állományú tagjai nem lehetnek tagjai pártoknak, és nem folytathatnak politikai tevékenységet.
- (6) A rendőrség és a nemzetbiztonsági szolgálatok szervezetére, működésére vonatkozó részletes szabályokat, a titkosszolgálati eszközök és módszerek alkalmazásának szabályait, valamint a nemzetbiztonsági tevékenységgel összefüggő szabályokat sarkalatos törvény határozza meg.

Természetesen e feladatok részletezését is megtette a jogalkotó. A feladatokat elsősorban a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. tv. rögzíti, de a részfeladatok konkrét, pontos lebontását alacsonyabb jogszabályok tartalmazzák.

4.1. A Rendőrség feladatai a rendőrségi törvény alapján

- általános bűnügyi nyomozó hatósági jogkört gyakorol, végzi a bűncselekmények megelőzését, megakadályozását és felderítését, valamint a bűncselekményből származó vagyon visszaszerzését;
- lefolytatja a hatáskörébe utalt bűncselekmények nyomozását,
- felkutatja az eltűnt személyeket,

- alkalmazza a büntetőeljárásról szóló jogszabályban meghatározott kényszerintézkedéseket,
- a közterületi rendőri jelenlét biztosításával és egyéb szolgálati formák szervezésével megelőző – felderítő tevékenységet folytat,
- megelőző – propaganda tevékenységet folytat (iskolai osztályfőnöki órák, DADA program, stb.).
- szabálysértési hatósági jogkört gyakorol, közreműködik a szabálysértések megelőzésében és felderítésében;
- a hatáskörébe utalt szabálysértési eljárások lefolytatása, az elkövetőkkel szembeni szankciók alkalmazása,
- a közterületi rendőri jelenlét biztosításával és egyéb szolgálati formák szervezésével megelőző – felderítő tevékenységet folytat.
- ellátja a közbiztonságra veszélyes egyes eszközök és anyagok előállításával, forgalmazásával és felhasználásával kapcsolatos hatósági feladatokat;
- lőfegyverrel, lőszerrel kapcsolatos engedélyezési eljárás lefolytatása,
- az engedéllyel rendelkezők nyilvántartása, ellenőrzése.
- közlekedési hatósági és rendészeti feladatokat lát el;
- a közúti forgalom irányítása, korlátozása, illetve szüneteltetése,
- a közlekedési rendszabályok megtartásának, a jármű közlekedésbiztonsági állapotának, stb. ellenőrzése,
- a vezetői engedély, illetőleg a jármű hatósági engedélyének, jelzésének helyszínen elvétele,
- a forgalomban való részvételt megtiltása, stb.
- ellátja a közterület rendjének fenntartásával kapcsolatos rendészeti feladatokat;
- védi az állampolgárok személy- és vagyonbiztonságát,
- a közterületi jelenlét megteremtésével biztosítja az állampolgárok nyugalmát,
- biztosítja a nagyobb tömegeket vonzó rendezvények rendjét.
- gondoskodik a büntetőeljárásban részt vevők és az eljárást folytató hatóság tagjainak személyi védelméről, valamint a büntetőeljárásban részt vevők, az igazságszolgáltatást segítők Védelmi Programjának (a továbbiakban: Védelmi Program) végrehajtásáról, továbbá védi a Magyarország szempontjából – külön jogszabályban meghatározott – különösen fontos személyek (a továbbiakban: védett személy) életét, testi épségét, őrzi a kijelölt létesítményeket;
- személy- és objektumvédelmi feladatok, (meghatározott állami vezetők – pl.: állam- és kormányfő -, valamint egyes létesítmények – pl.: Parlament, minisztériumok védelme, őrzése),
- engedélyezi és felügyeli a személy- és vagyonvédelmi, valamint a magánnyomozói tevékenységet;
- a hatósági engedély és igazolvány kiadása, nyilvántartása (esetleges bevonása – visszavonása),
- az engedéllyel vagy igazolvánnyal rendelkezők ellenőrzése.
- büntetés-végrehajtási feladatokat lát el;
- rendőrségi fogdában őrzi a személyi szabadságukban korlátozott személyeket és ellátja a kísérésükből adódó feladatokat.
- ellátja a rendkívüli állapot, a szükségállapot, a megelőző védelmi helyzet, a veszélyhelyzet és a váratlan támadás esetén a hatáskörébe utalt rendvédelmi feladatokat, továbbá rendkívüli állapot idején és váratlan támadás esetén közreműködik az államhatárt fegyveresen vagy felfegyverkezve átlépő személyek kiszorításában, valamint elfogásában és lefegyverzésében;

Rendkívüli állapot: Hadiállapot vagy idegen hatalom fegyveres támadásának közvetlen veszélye (háborús veszély). Az Országgyűlés ilyen esetben kihirdeti a rendkívüli állapotot és Honvédelmi Tanácsot hoz létre.

Szükségállapot: Az alkotmányos rend megdöntésére vagy a hatalom kizárólagos megszerzésére irányuló fegyveres cselekmények, továbbá az élet- és vagyónbiztonságot tömeges méretekben veszélyeztető, fegyveresen, vagy felfegyverkezve elkövetett súlyos erőszakos cselekmények, elemi csapás, vagy ipari szerencsétlenség. Az Országgyűlés ilyen esetben szükségállapotot hirdet ki.

Veszélyhelyzet: Az élet- és vagyónbiztonságot veszélyeztető elemi csapás, illetőleg következményeinek az elhárítása. A Kormány veszélyhelyzet elhárítása, valamint a közrend és a közbiztonság védelme érdekében megteszi a szükséges intézkedéseket.

- őrzi az államhatárt, megelőzi, felderíti, megszakítja az államhatár jogellenes átlépését, ellátja a hatáskörébe utalt idegenrendészeti és menekültügyi feladatokat;
- ellenőrzi az államhatáron áthaladó személy- és járműforgalmat, a szállítmányokat – ide nem értve a Közösségi Vámkódex létrehozásáról szóló 2913/92/EGK rendeletben meghatározott vámellenőrzést –, valamint végzi a határátléptetést, továbbá biztosítja a határátkelőhelyek rendjét, valamint végzi a közúti határátkelőhelyek üzemeltetését, és a fenntartásukra és fejlesztésükre vonatkozó feladatok végrehajtását;
- irányítja a határesemények kivizsgálásával megbízott magyar szervek tevékenységét, felügyeli az államhatár felmérésével, megjelölésével, a határjelek felújításával kapcsolatos munkák végzését;
- megteszi az államhatár rendjét közvetlenül veszélyeztető konfliktushelyzet és a tömeges méretű migráció kezeléséhez szükséges intézkedéseket, továbbá elhárítja az államhatár rendje ellen irányuló erőszakos cselekményeket;
- elvégzi az e törvényben meghatározott belső bűnmegelőzési és bűnfelderítési célú ellenőrzést;
- Magyarországon területén
- felderíti a terrrorszervezeteket,
- megelőzi, felderíti, illetve elhárítja magánszemélyek, csoportok, szervezetek terrorcselekmény elkövetésére irányuló törekvéseit és megakadályozza azt, hogy bűncselekményt kövessenek el;
- megakadályozza, hogy magánszemélyek, csoportok, szervezetek terrrorszervezet működését anyagi források biztosításával vagy más módon elősegítsék;
- elvégzi a részére törvényben vagy kormányrendeletben megállapított, valamint az Európai Unió kötelező jogi aktusából vagy nemzetközi szerződésből eredő egyéb feladatokat, valamint
- részt vesz az Egyesült Nemzetek Szervezete, az Európai Unió, az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet, az Észak-atlanti Szerződés Szervezete keretében szervezett, vagy nemzetközi szerződés alapján a béketámogató és polgári válságkezelési feladatokban;
- a fenntartó kezdeményezésére közreműködik az általános és középiskola rendjének fenntartásában;
- ellátja a segélyhívó számok fogadásából eredő feladatokat.

A Rendőrség alapvető feladata tehát, a közbiztonság és a közrend védelme, valamint az államhatár őrzése, a határforgalom ellenőrzése és az államhatár rendjének fenntartása, valamint a jogszabályokban meghatározott bűnmegelőzési, bűnüldözési, államigazgatási és rendészeti tevékenység ellátása.

4.2. A rendőrség működése

A Rendőrség az – Alaptörvényen alapuló – Rtv. alapján a Kormány, ezen belül az belügyminisztérium, illetve a belügyminiszter irányítása és felügyelete mellett működő állami, fegyveres rendvédelmi szerv.

A kormány az irányítást egyfelől **jogalkotási úton** és közjogi szervezetszabályozó eszközök révén, másfelől **személyügyi jogköre** által gyakorolja. Az irányítás a Kormányon belüli munkamegosztás alapján a **rendészetért felelős miniszter útján történik.**

A rendőrségi törvény részletesen ismerteti a rendészetért felelős miniszter és az általános rendőrségi feladatokat ellátására létrehozott szerv vezetőjének – az országos rendőrfőkapitánynak – feladatait.

A rendőrség védelmet nyújt az életet, a testi épséget, a vagyonbiztonságot közvetlenül fenyegető vagy sértő cselekménnyel szemben, felvilágosítást és segítséget ad a rászorulóknak. A rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait.

A rendőrség a feladatának ellátása során:

- Együttműködik az állami és a helyi önkormányzati szervekkel, a társadalmi és a gazdálkodó szervezetekkel, az állampolgárokkal és azok közösségeivel.
- Segítséget nyújt — jogszabályban meghatározott esetben — az állami és a helyi önkormányzati szervek hivatalos eljárásának zavartalan lefolytatásához.
- támogatja a helyi önkormányzatoknak és az állampolgárok közösségeinek a közbiztonság javítására irányuló önkéntes tevékenységét.
- A rendőrség a feladatának ellátása során pártbefolyástól mentesen jár el.
- A rendőrség külön törvény, az Európai Unió kötelező jogi aktusa vagy nemzetközi szerződés alapján együttműködik a külföldi és a nemzetközi rendvédelmi szervekkel, fellép a nemzetközi bűnözés ellen. Nemzetközi szerződés vagy az Európai Unió kötelező jogi aktusa alapján – rendészeti feladatai ellátása során – magyar rendőr külföldön, rendőrségi vagy határrendészeti feladatokat ellátó külföldi szerv tagja Magyarországon területén törvényben, illetve nemzetközi szerződésben meghatározott rendőrségi jogosítványokat gyakorolhat.

4.3. A rendőrség szervezeti felépítése

A rendőrség állami, fegyveres rendvédelmi szerv

A rendőrség fő jellegzetessége, hogy a jogszabályok feljogosítják meghatározott feltételek fennállása mellett, rendfenntartó rendvédelmi célú kényszerítő eszközök alkalmazására. Ez az a speciális jog, amely megkülönbözteti a rendőrséget más típusú állami feladatokat ellátó szervektől, és meghatározza a rendőrség fegyveres rendvédelmi jellegét.

Az állami jelző fejezi ki, hogy a szóban forgó feladatok ellátásáról való gondoskodás az államot terhelő kötelezettség, illetőleg az kizárólag az állam szervei által láthatók el.

A hatályos jogszabályok az egységes állami rendőrség koncepciójára épülnek.

A rendőrség szervezetére vonatkozó változásokat meghatározza, hogy a terrorizmus, mindenekelőtt annak nemzetközi megnyilvánulásai egyre nagyobb kihívás elé állítják a demokratikus jogállamokat, így hazánkat is. A terrorizmus jelentette kihívásra jellemző, hogy a demokratikus jogállamokat is a szabadság és a biztonság közötti kényes egyensúly újragondolása, a terrorizmust leküzdeni hivatott speciális szervek létrehozására, valamint e szervek felhatalmazásának szélesítésére ösztönzi. Magyarországot a vállalt nemzetközi jogi kötelezettségei is a terrorizmus és a terrorszervezetek elleni hatékony fellépésre kötelezik, továbbá arra, hogy minden törvényes eszközzel küzdjön a terrorszervezetekkel és a terrorizmust anyagi eszközökkel támogatókkal szemben. Ennek okán a jogalkotó rendőrségi szervként definiálja a terrorizmust elhárító szervet, amely a terrorizmus elleni küzdelemben kizárólagos hatáskörrel bíró egységes nemzeti felderítő szerv.

A hatékony állami, kormányzati működés, a polgároknak nyújtott szolgáltatások szakmai színvonalának további javítása, az állam működési viszonyrendszerének új alapokra helyezésével érhető el. A megújulás részeként alakította ki a jogalkotó a belső bűnmegelőzési és bűnfelderítési célú ellenőrzés új mechanizmusát. Az Rtv. módosítása – a hozzá fűzött indokolás szerint – megteremtette annak a lehetőségét, hogy az RSZVSZ¹ védelmi tapasztalata a rendvédelmi szerveken kívül eső, további ellenőrizendő szervek vonatkozásában is hasznosuljon. Ennek alapján az NVSZ² a rendőrség belső bűnmegelőzési és bűnfelderítési feladatokat ellátó szerveként hivatott működni.

A rendőrség a korábbi szabályozás értelmében egységes rendőrségi koncepciót érvényesítve, központi szervből, megyei (fővárosi) rendőr-főkapitányságokból, rendőrkapitányságokból, kirendeltségekből, továbbá különleges jogállású, az országos rendőrfőkapitánynak alárendelt rendőri szervekből állt. Az új törvényi megoldás rendőrségi szervként hozta létre a terrorizmust elhárító szervet és a belső bűnmegelőzési és bűnfelderítési feladatokat ellátó szervet.

Ennek megfelelően **a rendőrséget három szerv:**

- az országos rendőrfőkapitány vezetése alatt álló, az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv³, továbbá a főigazgatók irányítása alatt álló,
- belső bűnmegelőzési és bűnfelderítési feladatokat ellátó szerv⁴, valamint
- a terrorizmust elhárító szerv alkotja.

Mindhárom rendőri szerv egyenrangú és funkcionálisan önálló.

4.4. Nemzeti Védelmi Szolgálat feladatai

A szervezet működésének jogszabályi háttere:

- A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény
- A 293/2010. (XII.22.) Korm. rendelet a rendőrség belső bűnmegelőzési, és bűnfelderítési feladatokat ellátó szerve kijelöléséről, valamint feladati ellátásának, a kifogástalan életvitel ellenőrzés, és a megbízhatósági vizsgálat részletes szabályainak megállapításáról

¹ Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálat

² Nemzeti Védelmi Szolgálat

³ Országos Rendőr-főkapitányság, szervezeti felépítését az 1. számú melléklet tartalmazza

⁴ Nemzeti Védelmi Szolgálat, szervezeti felépítését a 2. számú melléklet tartalmazza

Cél:

- Az államhatalom végrehajtó szervei iránti bizalom helyreállítása;
- A hatáskörükbe tartozó szerveknél dolgozók védelme;
- Az állami szolgálat tekintélyének visszaállítása.

Védett szervek:

- Alkotmányvédelmi Hivatal
- Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal
- BM Közszolgálati Szervezetfejlesztési Főigazgatóság
- BM Nemzetközi Oktatási Központ
- Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága
- Nemzetbiztonsági Szakszolgálat
- Nemzeti Adó- és Vámhivatal
- Nemzeti Biztonsági Felügyelet
- Nemzeti Közszolgálati Egyetem - Rendészettudományi Kar
- Országos Katasztrófavédelmi főigazgatóság
- Országgyűlési Őrség
- Rendőrség
- Szervezett Bűnözés Elleni Koordinációs Központ
- Terrorelhárítási Központ

Védett állomány:

- A rendvédelem (rendőrség, büntetés-végrehajtási szervezet, hivatásos katasztrófavédelmi szervek, Országgyűlési Őrség, Terrorelhárítási Központ);
- a polgári titkosszolgálatok (Alkotmányvédelmi Hivatal, Nemzetbiztonsági Szakszolgálat);
- bizonyos jogszabályban meghatározott közigazgatási szervek (Nemzeti Adó- és Vámhivatal, Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal);
- valamint a közszolgálati tisztviselőkről szóló törvény szerinti, a rendőrségről szóló törvényben meghatározott feladatkörrel rendelkező kormányzati szolgálati jogviszonyban álló kormánytisztviselők és kormányzati ügykezelők körében látja el védelmi feladatait.

Feladat:**Bűnmegelőzés és bűnfelderítés**

- Jogszabályban, a 293/2010. (XII.22.) Kormányrendelet 6. § (2) bekezdésében **megjelölt bűncselekmények esetén a védett szervek, a védett állomány körében felderítő tevékenységet folytatnak a nyomozás elrendeléséhez szükséges gyanú megállapításáig vagy kizárásáig.**
- Eszköztárban rendelkezésre állnak a titkos információgyűjtésnek a rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (Rtv.) VII. fejezetében megjelölt erői, eszközei, módszerei.

A védett állomány tagja által elkövetett:

- hivatalos tevékenységgel összefüggésben, vagy a szolgálati helyen elkövetett bűncselekmények;
- katonai bűncselekmények.

A védett állomány tagja, közeli hozzátartozója, vagy vele kapcsolatban álló személy sérelmére elkövetett:

- emberölés
- kényszerítés,
- zsarolás,
- személyi szabadság megsértése,
- emberrablás bűncselekmények felderítése, feltéve, hogy ezeket a védett állomány tagjának hivatali kötelessége teljesítése miatt vagy reá tekintettel követték el.

A kifogástalan életvitel ellenőrzése

- A rendvédelmi feladatok ellátására nem csak jogszabályi előírások, hanem szigorú hivatásetikai elvárások is vonatkoznak. A kifogástalan életvitel ellenőrzése ezt a célt szolgálja, **csak olyan személyek lehessenek a hivatásos állomány tagjai, aki a kívánalmaknak megfelelnek.**
- Az ide vonatkozó szabályozás igen szerteágazó: az ellenőrzés alapjait a rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 7. § teremti meg, míg a részletszabályokat a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvény és a 293/2010. (XII.22.) Kormányrendelet határozza meg.

A fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyáról szóló törvényben meghatározott kifogástalan életvitel ellenőrzését az NVSZ:

- az állományilletékes parancsnok, (a bv. Intézet parancsnoka) megkeresése,
- a miniszter kinevezési, valamint munkáltatói jogkörébe tartozó hivatásos állományúak esetében az illetékes miniszter megkeresése,
- más szervnél szolgálatot teljesítők esetén, ha a hivatásos szolgálati viszonyal kapcsolatos munkáltatói jogok nem a miniszter hatáskörébe tartoznak, a védett szerv vezetőjének megkeresése alapján végzi.

Megbízhatósági vizsgálat

- **A vizsgálat során a valóságban is előforduló élethelyzetek mesterséges kialakításával azt ellenőrzik, hogy az érintett eleget tesz-e jogszabályban előírt kötelezettségének, a jogszerű, befolyásmentes feladatellátás követelményének.** Tevékenységük az esetleges bűncselekmények feltárására irányul.

Garanciális szabályai:

- A megbízhatósági vizsgálatlal érintett személyt a megbízhatósági vizsgálat **megindításáról nem, befejezéséről három munkanapon belül kell tájékoztatni.**
- Elrendelni naptári évenként **legfeljebb három** alkalommal lehet,
- **Időtartama** alkalmanként nem haladhatja meg a **15 napot.**
- A megbízhatósági vizsgálat során végzett tevékenységeket dokumentálni kell.
- Bírói engedélyhez kötött információgyűjtés kivételével, titokban információ gyűjthető.
- A megbízhatósági vizsgálat **eredménye csak büntetőeljárásban használható fel,** szabálysértési, vagy fegyelmi eljárásban nem.

Ellenőrző kérdések:

1. Sorolja fel az Rtv. szerinti rendőrségi feladatokat.
2. Fejtse ki a rendkívüli állapotot.
3. Fejtse ki a Nemzeti Védelmi Szolgálat feladatait.

5. A nemzetbiztonsági szolgálatok szervezeti felépítése és jogállása

A nemzetbiztonsági szolgálatok az Alaptörvény 46. cikkében meghatározott feladatok végrehajtása céljából létesültek:

Magyarország függetlenségének és törvényes rendjének védelme, nemzetbiztonsági érdekeinek érvényesítése.

Nemzetbiztonsági érdek: Magyarország függetlenségének biztosítása és törvényes rendjének védelme, ennek keretén belül az ország függetlensége és területi épsége elleni támadó szándékú törekvések felderítése, az ország politikai, gazdasági, honvédelmi érdekeit sértő vagy veszélyeztető leplezett törekvések felfedése és elhárítása, a kormányzati döntésekhez szükséges, külföldre vonatkozó, illetve külföldi eredetű információk megszerzése, az ország az alapvető emberi jogok gyakorlását biztosító törvényes rendjének, a többpárti rendszeren alapuló képviselői demokráciának és a törvényes intézmények működésének jogellenes eszközökkel történő megváltoztatására vagy megzavarására irányuló leplezett törekvések felderítése és elhárítása, valamint a terrorcselekmények, az illegális fegyver- és kábítószer-kereskedelem, valamint a nemzetközileg ellenőrzött termékek és technológiák illegális forgalmának felderítése és megakadályozása.

A nemzetbiztonsági szolgálatok a Kormány irányítása alatt állnak.

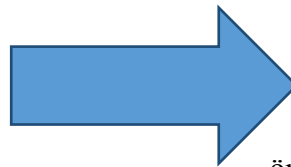
Önálló költségvetési szervek.

Magyarországi illetékességgel rendelkeznek.

Helyi és területi szervekre tagolódnak.

Magyarország nemzetbiztonsági szolgálatai:

1. Információs Hivatal
2. Nemzetbiztonsági Szakszolgálat
3. Alkotmányvédelmi Hivatal
4. Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat

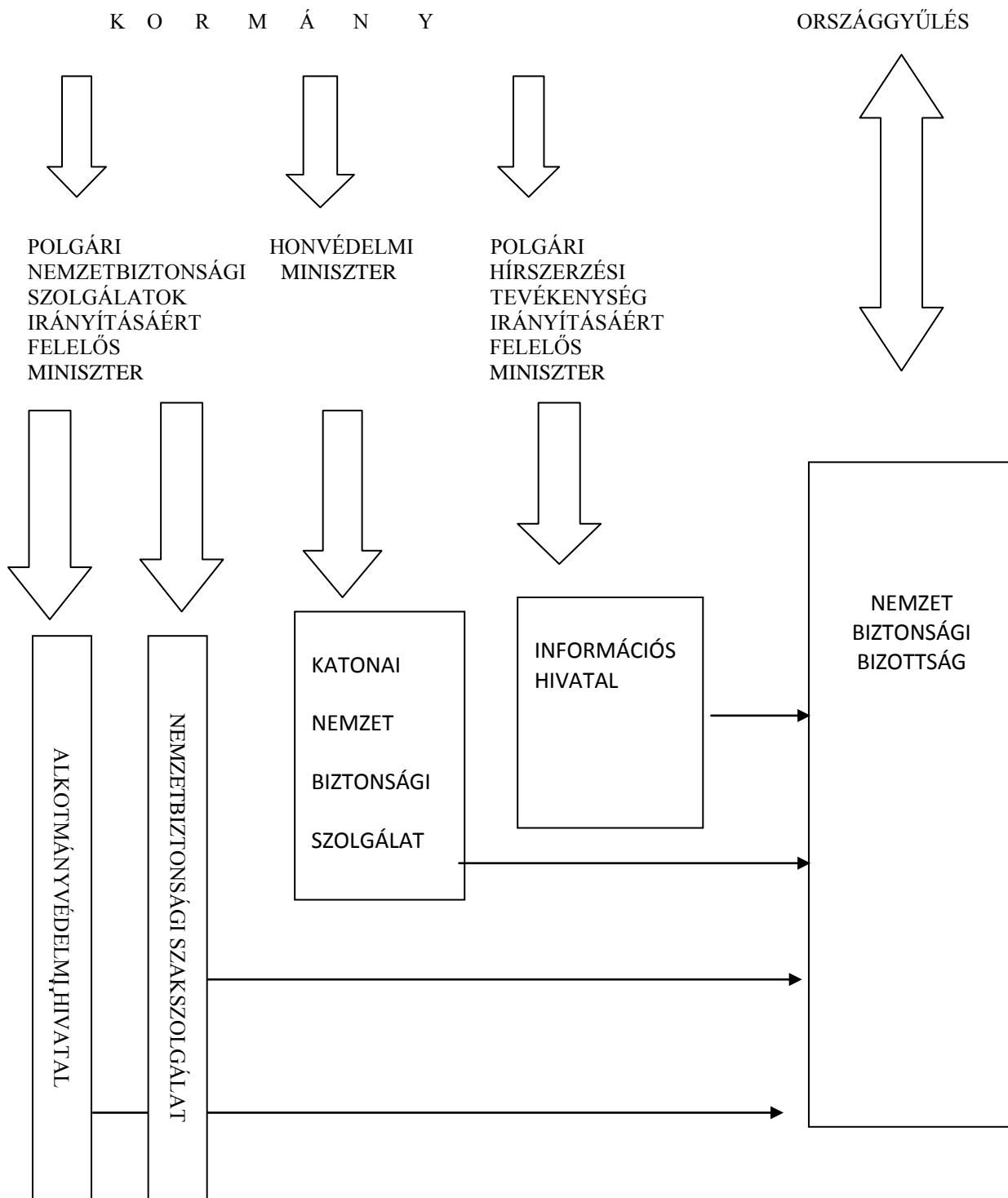
polgári
nemzetbiztonsági
szolgálatok
önálló gazdálkodó szerv

A nemzetbiztonsági szolgálatok élén főigazgatók állnak, akiket az irányításukért felelős miniszter előterjesztésére a miniszterelnök nevez ki és ment fel.

A főigazgatók önálló felelősséggel vezetik a szolgálatokat.

Az országgyűlés a nemzetbiztonsági szolgálatok ellenőrzését a Nemzetbiztonsági Bizottság közreműködésével látja el. A bizottság elnöke mindenkor csak ellenzéki képviselő lehet.

A NEMZETBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK FELÜGYELETE ÉS IRÁNYÍTÁSA

A nemzetbiztonsági szolgálatok a feladataik teljesítése érdekében együttműködnek

- egymással
- állami szervekkel
- természetes személyekkel, jogi személyekkel vagy jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetekkel
- külföldi titkosszolgálatokkal.

Nyomozati tevékenységet jellemzően nem folytatnak, feladatuk az információk beszerzése – akár titkosszolgálati eszközökkel is – ezen adatok elemzése, majd továbbítása.

1. Információs Hivatal: megszerzi,
elemzi, értékeli és
továbbítja

a külföldre vonatkozó, a nemzet biztonsága érdekében hasznosítható információkat felderíti a Magyarország függetlenségét, politikai, gazdasági érdekét sértő vagy veszélyeztető külföldi titkosszolgálati tevékenységeket.

A Kormány a polgári hírszerzési tevékenység irányításáért felelős miniszter útján irányítja.

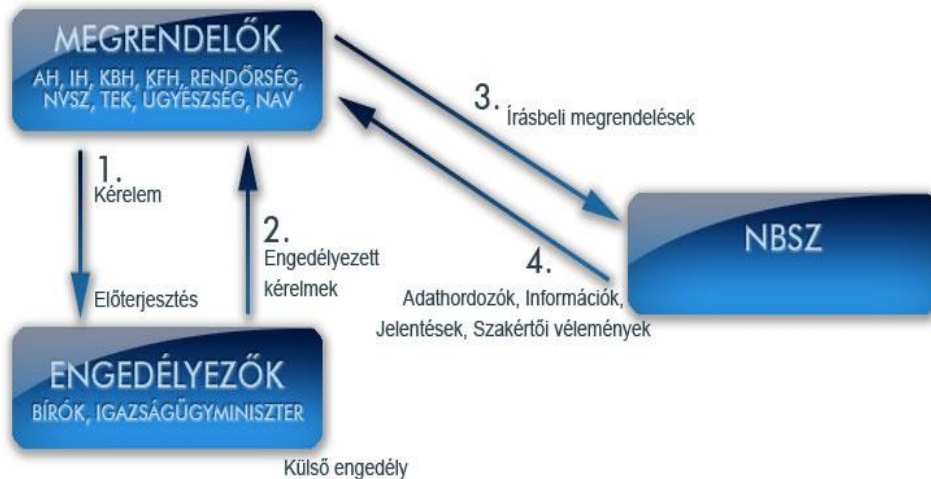
2. Nemzetbiztonsági Szakszolgálat: titkos információgyűjtés és adatkezelés eszközeivel - írásbeli megkeresésre- szolgáltatást végez: titkos információkat gyűjt.

A titkos információ gyűjtéshez szükséges eszközöket biztosítja, szakértői, illetve igazságügyi szakértői feladatokat is ellát.

A megkeresések teljesítését – nemzetközi bűnügyi együttműködés kivételével - csak Magyarország területén végezheti.

A Kormány a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok irányításáért felelős miniszter útján irányítja.

3. Alkotmányvédelmi Hivatal: felderíti és elhárítja

Magyarország függetlenségét, politikai, gazdasági érdekét sértő vagy veszélyeztető külföldi titkosszolgálati tevékenységeket, a jogellenes fegyver- és kábítószerkereskedelmet.

Ellátja a központi államhatalmi és kormányzati tevékenység szempontjából fontos szervek és létesítmények védelmét.

Végzi a menekültkénti elismerést kérő és a vízumkérelmet benyújtott személyek ellenőrzését.

A Kormány a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok irányításáért felelős miniszter útján irányítja.

4. Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat: felfedi, felderíti, elhárítja a

Magyarország ellen irányuló támadó szándékú törekvést.

Magyarország törvényes rendjének jogellenes eszközökkel történő megváltoztatására vagy megzavarására irányuló leplezett törekvéseket.

Alaptevékenységei:

- Katonai nemzetbiztonsági tevékenységek
- Katonai diplomácia
- Ár-és belvízvédelmi tevékenység
- Minősített időszakos tevékenység

A Kormány a honvédelmi miniszter útján irányítja.

Ellenőrző kérdések:

1. Milyen célból hozták létre a nemzetbiztonsági szolgálatokat.
2. Melyek Magyarország nemzetbiztonsági szolgálatai.
3. Hogyan történik a nemzetbiztonsági szolgálatok irányítása.

6. Együttműködés a fegyveres szervek között

Napjainkban szinte magától értetődő, hogy az állam garantálja minden polgárának, területén tartózkodó más személyeknek nemzetközi szerződésben és hazai Alaptörvényünkben megfogalmazott jogaik érvényesülését. A demokratikus állam működéséhez elengedhetetlen, hogy a fejezetben megemlített szervezetek, közösen és együttműködve lássák el a részükre meghatározott feladatokat.

Az együttműködés fogalma: valamely közös feladat végrehajtására kijelölt, rendelt erők tevékenységének cél, hely, idő, egymás segítségének módja szerinti összehangolását jelenti. Célja: hogy a feladatot, a végrehajtás rendjét minden résztvevő egységesen értelmezze, illetve az összeköttetés esetleges megszakadásakor tudjon önállóan tevékenykedni és a közös elgondolásnak megfelelően, a többi erővel összhangban hajtsa végre a feladatát.

6.1. Együttműködési kötelezettség

A rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015. évi XLII Tv. 3. §-a alapján:

A szolgálati viszony alanyai a jogok gyakorlása és a kötelezettségek teljesítése során a jóhiszeműség és a tisztesség elvének megfelelően kötelesek eljárni és kölcsönösen együttműködni. Kötelesek egymást tájékoztatni minden olyan tényről, adatról, körülményről vagy változásról, amely a szolgálati viszony létesítése, valamint az e törvényben meghatározott jogok gyakorlása és a kötelezettségek teljesítése szempontjából lényeges.

Az állam egyik alapvető kötelessége e tekintetben a rend védelme. Ahogyan azt korábban megismertük, egyes állami rendvédelmi szerveket a fegyveres jelzővel illetjük. Azon túl, hogy az állami rendvédelem sajátosságát a fegyveres jelleg jelenti, számos, feladatában elkülönülő szervezet végzi ezt az összetett tevékenységet. Csak gondolkodjunk el azon, hogy az utca rendjének fenntartása, az ismeretlen bűnelkövetők személyének felderítése és elfogása, vagy akár a büntetésüket töltő elítéltek felügyelete, de az országunk biztonságát garantáló információk megszerzése, őrzése milyen összetett tevékenységet és szervezetrendszer igényel.

Alkotmányos berendezkedésünk ennek a sokrétű feladatnak a megvalósítását a Kormányra, mint a végrehajtó hatalom letéteményesére bízta.

A demokratikus államberendezkedés egyik alapelve, a jogszabályoknak alávetettség. Minden rendvédelmi, de különösen a fegyveres rendvédelmi szervek működését, feladatát törvények, más jogszabályok határozzák meg. Ezeken keresztül szavatolható, hogy e szervek feladataikat a törvényes cél érdekében csak jogszabályokban meghatározott módon láthatják el. Létrejöttük, működésük szintén jogszabályon alapul.

Magyarországon elsősorban a belügyminiszter irányítása alá tartozó rendvédelmi szervek végzik az állam és az állampolgárok biztonságának védelmét, de kifejezetten a Kormány irányítása alá tartozó szervek is működnek.

A Belügyminisztérium irányítását a kormányfő javaslatára a köztársasági elnök által kinevezett belügyminiszter végzi.

Rendészeti tevékenységi körében irányítja a rendőrséget, a bűnügyi szakértői és kutató tevékenységet, a büntetés-végrehajtás szervezetét, valamint jogkörében eljárva az Alkotmányvédelmi Hivatalt, a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatot, a Szervezett Bűnözés Elleni Koordinációs Központot és a Nemzeti Védelmi Szolgálatot is. Természetesen sokkal szélesebb a miniszter feladatrendszere, jóval összetettebb, így meg kell említeni például a katasztrófavédelemért, illetve a menekültügyekért és idegenrendészetért való felelősséget.

Más miniszterek tevékenységi köre is kiterjed egyes elkülönült rendvédelmi szakterületek irányítására, amelyeket jogszabályok határoznak meg.

6.2. A fegyveres rendvédelmi szervek csoportosítása

A korábbiakban a jegyzet már foglalkozott az alábbi csoportosítással

- a Nemzetgazdasági Minisztériumot vezető miniszter irányítása alá tartozik a **Nemzeti Adó- és Vámhivatal**
- a Belügyminisztérium, így a belügyminiszter irányítása alá tartozik:
  - a **Rendőrség,**
  - a **Nemzetbiztonsági Szakszolgálat,**
  - **az Alkotmányvédelmi Hivatal,**
  - **az Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság és az irányítása alá tartozó szervek,**
  - a **Büntetés-végrehajtás és az irányítása alá tartozó szervek,**
  - a **Szervezett Bűnözés Elleni Koordinációs Központ,**
  - a **Nemzeti Védelmi Szolgálat és**
  - a **Terrorelhárítási Központ**
- A Miniszterelnökséget vezető miniszter irányítja az **Információs Hivatalt.**

Az **együttműködés** nem más, mint a rendészeti tevékenységben részt vevő valamennyi erő, eszköz, feladat, hely, idő módszer szerint összehangolt közös alkalmazása. Nem csak joga, hanem kötelezettsége a minden rendvédelmi szervnek. Az együttműködés során a felek egyenrangúak, kölcsönös előnyök alapján azonos jogok és kötelezettségek illetik és terhelik őket.

Irányát tekintve lehet:

- nemzetközi
- államon belüli
  - szervek közötti (külső)
  - szerven belüli

6.3. Szerven belüli együttműködés (ORFK, NVSZ, TEK között):

Az általános rendőri feladatok ellátására létrehozott szerv nyilvántartásaiból a belső bűnmegelőzési és büntetőrendészeti feladatokat ellátó és a terrorizmust elhárító szerv – feladatainak teljesítéséhez kérhet adatot. Az adattovábbítás jogszerűségéért és pontosságáért az a szerv felel, amelyik az adatot továbbította.

Ha az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv, a terrorizmust elhárító szerv vagy a belső bűnmegelőzési és büntetőrendészeti feladatokat ellátó szerv feladatellátása

során hatáskörébe nem tartozó bűncselekményre utaló információ birtokába jut, azt haladéktalanul köteles átadni a hatáskörrel rendelkező szervnek.

A személyvédelem során a Terrorelhárítási Központ vagy a Készenléti Rendőrség sajátos védelmi eszközökkel és módszerekkel gondoskodik Magyarország érdekei szempontjából – a védett személyek és a kijelölt létesítmények védelméről szóló kormányrendeletben meghatározott – különösen fontos személyek (védett személyek) életének, testi épségének biztonságáról.

A személyvédelmi feladatokat a Terrorelhárítási Központ vagy a Készenléti Rendőrség más szervekkel együttműködve végzi, melynek során gondoskodik a védett személyek ellen irányuló erőszakos cselekmények felderítéséről, megelőzéséről, megszakításáról. A személyvédelmi feladatok ellátásában közreműködő rendőri és más szervek tevékenységét

6.4. Nemzetközi együttműködés

A központi szerv képviseli a rendőrséget a nemzetközi rendvédelmi szervezetekben, különösen a Bűnügyi Rendőrség Nemzetközi Szervezetében (Interpol), az Európai Rendőrségi Hivatalban (Europol), valamint – ha a miniszter másként nem rendelkezik – a két- és többoldalú nemzetközi szerződéseken alapuló rendészeti tárgyú nemzetközi kapcsolatokban.

6.5. Államon belüli, szervek közötti (külső) együttműködés

A belső bűnmegelőzési és bűnfelderítési feladatokat ellátó szerv és a terrorizmust elhárító szerv - külön törvényben meghatározottak szerint - önállóan jogosultak a tevékenységükkel összefüggő feladatokat ellátó társszervekkel való együttműködésre, kapcsolattartásra, valamint e szervek nemzetközi szervezetei tevékenységében való közvetlen részvételre.

6.6. A Rendőrség együttműködése más szervekkel járőrszolgálat során

A járőrözés a közterületek és nyilvános helyek, a határterület és - jogszabályban meghatározott esetekben - a határterületen kívüli területek rendőri vagy határrendészeti ellenőrzésének, továbbá a határőrizetnek az egyik formája. A járőrözés során egy vagy több rendőr előre meghatározott körzetben, területen vagy útvonalon, valamint menetvonalon bűnügyi, közrendvédelmi, határrendészeti, közlekedési, továbbá vízi rendészeti feladatot lát el, ellenőrzi a jogszabályok betartását, végzi a jogellenes cselekmények megelőzését, felderítését, megszakítását és az elkövetők elfogását.

A rendőr a mellé - közös végrehajtást igénylő feladat esetén - járőrtársként beosztott katonai rendésszel, büntetés-végrehajtási őrrrel, pénzügyőrrel, az Európai Unió jogi aktusa vagy nemzetközi szerződés alapján más állam rendvédelmi szervének tagjával, közterület-felügyelővel, fegyveres biztonsági őrrrel, illetve polgárőrrel együttműködve látja el a járőrözést. Ha a feladat jellege megkívánja, a rendőr járőrtársként osztható be katonai rendészeti járőrözésre.

6.7. A Rendőrség és a Katasztrófavédelem együttműködése

A védekezés megvalósítása a funkcionális szervek együttműködésével valósítható meg.

Az együttműködés célja a védekezésben résztvevő valamennyi szervezet tevékenységének hely, idő és feladat szerinti összehangolása, a katasztrófa káros

következményeinek megelőzése, következmények továbbterjedésének megakadályozása, kiküszöbölése vagy csökkentése, a következmények felszámolása és az eredeti helyzet visszaállítása.

A feladatainak hatékony megvalósítása, a részt vevő szervek, szervezetek, megóvása érdekében az együttműködést meghatározza:

- katasztrófa típusa,
- katasztrófa elleni védekezés időszaka,
- végrehajtandó feladatok jellege, terjedelme.

Az együttműködés megszervezése során rögzíteni kell:

- a védekezés vezetőjét,
- egyes időszakokban a feladatok végrehajtásának rendjét,
- a védekezésbe bevont szervezetek alkalmazásának rendjét.

A Rendőrség az elsődleges beavatkozók egyike, feladata a kárhelyszín lezárása, a forgalom biztosítása, ellenőrző-átengedő pontok (EÁP) létrehozása, a lakosság tájékoztatása, a bejelentett események továbbítása az illetékesnek. Kitelepítés esetén a hátrahagyott értékek őrzése, útvonalak biztosítása.

Katasztrófa bekövetkezésének vagy veszélyének észlelése, vagy erre utaló bejelentés esetén a rendőr haladéktalanul gondoskodik az elhárításra jogosult hatóságok és szervek ügyeleten keresztül történő értesítéséről. A rendőr jelentést tesz a rendőrség ügyeletesének, aki az észlelésről vagy a bejelentésről haladéktalanul értesíti a területileg illetékes katasztrófavédelmi szerv ügyeleti szolgálatát.

Katasztrófa helyszínén a rendőr az elhárításra jogosult hatóságok és szervek megérkezéséig intézkedik

- a közbiztonság és az adott helyzetben elvárható rend fenntartására, valamint ennek helyreállítására,
- a helyszín, valamint a helyszínre érkező különböző mentőegységek zavartalan munkájának biztosítására, továbbá
- közreműködik a forgalom lezárásában és elterelésében, valamint az élet- és vagyonmentésben.

A katasztrófa elleni védekezés során a rendőr közreműködik

- a lakosság és a határforgalomban résztvevők tájékoztatásában,
- a végrehajtandó személyi és anyag, jármű vegyi-sugármentesítési feladatok biztosításában, az egészségügyi és a járványügyi rendszabályok betartásában,
- a veszélyes szállítmányok kiömlése, szivárgása esetén a riasztási és biztosítási feladatokban, a sugárzó anyagok felfedezése esetén meghatározott eljárásban, valamint
- a szomszédos országok területéről átsodródó mérgező vagy sugárszennyezett felhők esetén a riasztásban, a szükséges, a védekezés hatékonyságát növelő intézkedések megtételében.

Az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv katasztrófa vagy annak veszélye esetén soron kívül biztosítja

- a mentő és segítő erők államhatáron történő átkelését, felvezetését, határátléptetését,
- a nemzetközi polgári védelmi, valamint a katasztrófavédelemben részt vevő erők, eszközök határterületen történő mozgását, továbbá az egyszerűsített vagy a határátkelőhelyen kívüli átléptetését, valamint

- az államhatár veszélyeztetett szakaszának lezárását, továbbá a rendészeti célú határbiztosítási feladatok végrehajtását.

6.8. A Rendőrség és a Nemzeti Adó- és Vámhivatal együttműködése

Az ország gazdasági működésének elengedhetetlen feltétele, hogy az állami kiadások fedezésére bevételeket biztosítson, mely igényét hagyományosan adókból, vámokból, bírságokból elégíti ki. Ezt a feladatot történelmileg az erre a célra létrehozott adó, illetve vámhatóság látja el. Mindamellettt indokolt, hogy egyes pénzügyi és más kapcsolódó bűncselekmények felderítése hatékonyan történjen az erre a célra létrehozott bünygyi szervezetrendszer segítségével.

A vámszervezet szervei és más, a nemzetközi áruforgalom szabályozásának ellenőrzésében illetékes hatóságok, intézmények valamint polgári nemzetbiztonsági szolgálatok, a fegyveres erők és rendvédelmi szervek kötelesek hivatalos eljárásuk során együttműködni.

A vámszervezet nyomozó szervei és a rendőrség bünygyi szervei a büntetőeljárásról szóló törvényben, valamint a rendőrségi törvényben meghatározott hatáskörükben eljárva kötelesek együttműködni, és kötelesek egymást a bűnmegelőző és felderítő tevékenységgyakorlása során támogatni.

6.9. A Rendőrség és a Büntetés-végrehajtás együttműködése:

A büntetés-végrehajtási szervezet a közrend és a közbiztonság, az élet- és vagyonbiztonság súlyos sérelme vagy annak közvetlen veszélye esetén, az intézkedésre jogosult rendvédelmi szerv kérésére - a büntetés-végrehajtás biztonságának a veszélyeztetése nélkül – segítséget nyújt a közrendvédelmi feladatok ellátásához.

A büntetés-végrehajtási szervezet a jogszabályok keretei között együttműködik a fogvatartás körülményeinek a figyelemmel kísérésére, a szabadulás után a társadalomba való beilleszkedés elősegítésére a Rendőrséggel. a rendőrfőkapitányok és a bv. intézetek együttműködési tervet dolgoznak ki.

Az együttműködés főbb területei:

- a bűnmegelőzés erősítése, a fogvatartottak további bűncselekmények elkövetésétől való visszatartása,
- a szabadságvesztés letöltése megkezdése előtt, vagy annak időtartama alatt elkövetett bűncselekmények felderítése,
- az igazgatásrendészeti értesítési és adatszolgáltatási feladatok teljesítése,
- az intézetek rendjére, biztonságára fokozottan veszélyes cselekmények (fogolyszökések, fogolyzendülések, terrorcselekmények) és más bűncselekmények megelőzése, felderítése, megakadályozása és felszámolása,
- a személyi állomány képzése, kiképzése, továbbképzése.

A Rendőrség a rá háruló feladatokat eredményesen a jogszabályok által együttműködésre kijelölt erők igénybevételel tudja csak megoldani. Az együttműködés biztosítja azt, hogy az állam belső rendje, a közbiztonság védelme és fenntartása érdekében az erre hivatott szervek eredményesen, a társadalom, a közvélemény megalégedésére tudjanak tevékenykedni.

A koordinált tevékenység növeli e szervek iránti bizalmat, és elősegíti az együttműködésben résztvevő munkájának elismerését.

Ellenőrző kérdések:

1. Az együttműködés fogalma, célja.
2. Az együttműködés irányát tekintve milyen lehet? Mondjon rá példákat is!
3. Sorolja fel a fegyveres rendvédelmi szerveket!

7. A Nemzeti Adó- és Vámhivatal

7.1. Létrehozása:

A Nemzeti Adó- és Vámhivatal az *Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatal* (APEH) és *Vám- és Pénzügyőrség* (VP) integrációjaként jött létre 2011. január 01-jével, székhelye: Budapest. A hivatal felállításának célja az állami adóhatósági és vámhatósági feladatok ellátásának

- minőségi, hatékonysági javítása, átláthatóságának fejlesztése, költségtakarékosság, a feladatok ellátásához szükséges információáramlás korszerű biztosítása.
- Egységes elvek alapján működő, egységes irányítású szervezet kialakításával a költségvetési bevételek biztosítása,
- Pénzügyi és egyes más bűncselekményeket hatékonyan és eredményesen felderítő bűnügyi szervezetrendszer kialakítása.

A NAV-ot létrehozó fontosabb jogszabályok: 2010. évi CXXII. tv, a 273/2010 (XII.9.) Korm sz. rendelet, valamint a Nemzetgazdasági miniszter 15083/2011.sz. határozata , mely a NAV által használható kényszerítő eszközöket határozza meg.

Az új szabályozás célja a központi költségvetés bevételi előirányzatainak hatékonyabb és gazdaságosabb teljesítése, az államháztartási érdekek hatékonyabb érvényesítése érdekében az adó- és a vámigazgatás szervezeti integrációja.

7.2. Szervezete

Szervezeti felépítése szerint központi, középfokú és alsó fokú szervei útján látja el feladatát.

A NAV központi szervei:

- a) a Központi Hivatal,
- b) a Bűnügyi Főigazgatóság,
- c) az Informatikai Intézet,
- d) az Integrált Informatikai és Telekommunikációs Intézet,
- e) a Képzési, Egészségügyi és Kulturális Intézet.

A NAV középfokú adóztatási szervei:

- a) a regionális adó főigazgatóságok,
- b) a Kiemelt Ügyek és Adózók Adó Főigazgatósága [KAFIG]

A NAV közép fokú vámszervei:

- a) a regionális vám- és pénzügyőri főigazgatóságok,
- b) a Repülőtéri Főigazgatóság,
- c) a Bevetési Főigazgatóság,
- d) a Szakértői Intézet.

A NAV Bűnügyi Főigazgatóságának közép fokú szervei

- a regionális bűnügyi igazgatóságok.

A NAV alsó fokú adóztatási szervei:

- a) a megyei (fővárosi) adóigazgatóságok,
- b) a Kiemelt Ügyek Adóigazgatósága [KÜIG],
- c) a Kiemelt Adózók Adóigazgatósága [KAIG].

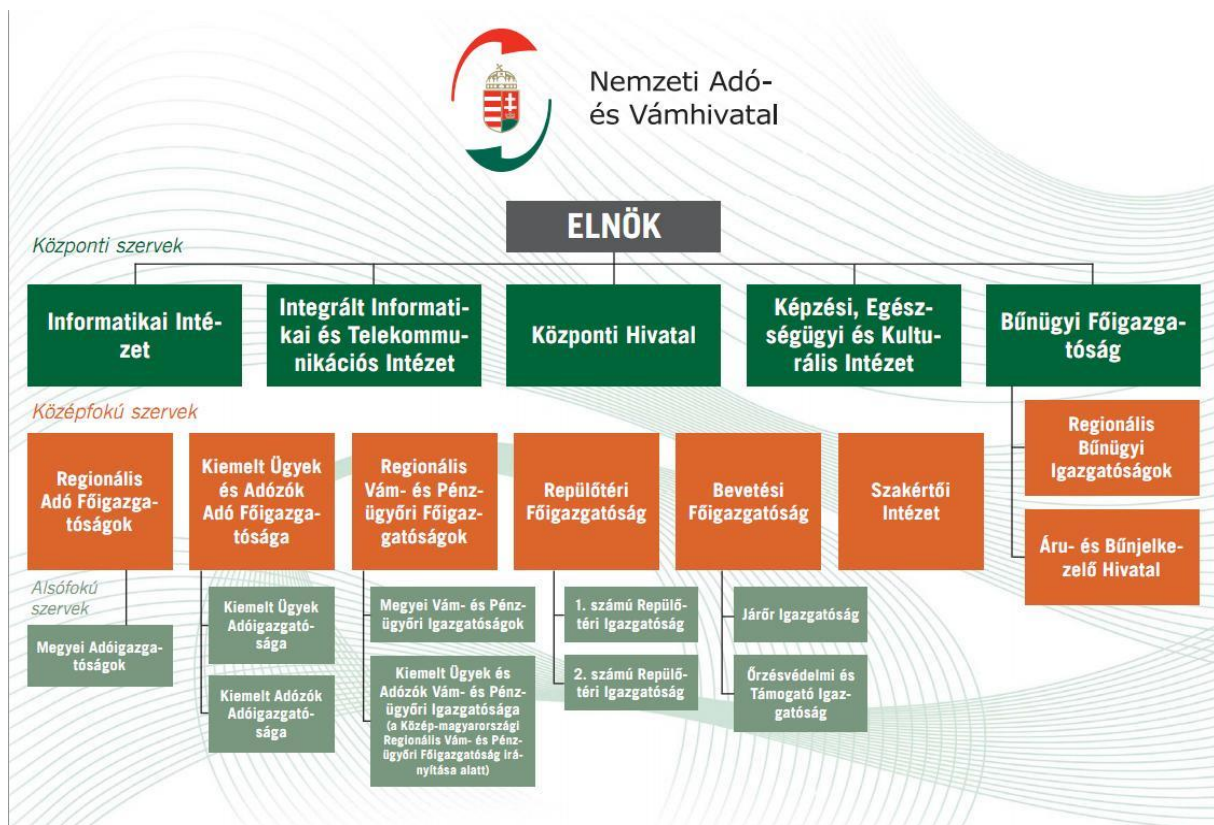
A NAV alsó fokú vámszervei:

- a) a megyei (fővárosi) vám- és pénzügyőri igazgatóságok,
- b) a Kiemelt Ügyek és Adózók Vám- és Pénzügyőri Igazgatósága [KAVIG],
- c) az 1. számú Repülőtéri Igazgatóság,
- d) a 2. számú Repülőtéri Igazgatóság,
- e) a Járőr Igazgatóság,
- f) az Őrzésvédelmi- és Támogató Igazgatóság.

A Bűnügyi Főigazgatóság alsó fokú szerve:

- az Áru- és Bűnjelkezelő Hivatal

A NAV szervezeti felépítése:

7.3. Jogállása:

A Nemzeti Adó- és Vámhivatal jogállása, szervezeti keretei:

- A Nemzeti Adó- és Vámhivatal jogi személyiséggel rendelkező, államigazgatási és fegyveres rendvédelmi feladatokat is ellátó kormányhivatal, melynek felügyeletét a miniszterelnök által kijelölt miniszter látja el.
- Önállóan működő és gazdálkodó központi költségvetési szerv, amely a központi költségvetésben önálló fejezetet képez.
- Központi szervei:
  - Központi Hivatal,
  - bűnügyi főigazgatóság,
  - informatikai feladatokat ellátó intézetek,
  - a humán erőforrás-fejlesztési feladatokat ellátó intézet

7.4. Irányítása:

A Nemzeti Adó- és Vámhivatal vezetői:

- A NAV vezetője a kijelölt miniszter javaslatára a miniszterelnök által határozatlan időre kinevezett elnök. Központi Hivatalt közvetlenül vezeti, ellátja a jogszabály által hatáskörébe utalt feladatokat, szolgálati előljárója a NAV hivatásos állományú tagjainak.
- Elnökhelyetteseit és gazdasági vezetőjét határozatlan időtartamra a NAV elnöke nevezi ki.

Az elnökhelyettesek támogatására (elnökhelyettesenként legfeljebb két) szakfőigazgató nevezhető ki.

- A bűnügyi főigazgatóság, az informatikai feladatokat ellátó intézetek, a humán erőforrás-fejlesztési feladatokat ellátó intézet, valamint a középfokú adóztatási szervek és a középfokú vámszervek vezetője a kinevezett főigazgató. Javaslataira a szakmai tevékenység irányításában főigazgató-helyettes(ek) vehet(nek) részt.

7.5. Személyi állománya:

A NAV személyi állománya

- **kormánytisztviselőkből,**
- **kormányzati ügykezelőkből,**
- **szolgálati viszonyban álló, hivatásos állományú tagokból (pénzügyőrök) és**
- **munkavállalókból áll.**

7.6. Tevékenységi köre:

A NAV az állami adó- és vámhatósági feladatokat összevontan, közös szervezet keretein belül látja el.

Négy fő tevékenységi köre:

1. adóigazgatás,
2. vámigazgatás,
3. bűnügyi tevékenység,
4. a szakmai tevékenységet támogató informatika.

7.7. Feladata:

Feladata az államot megillető bevételek teljes körű kontrollja és védelme az adó-, a vám- és a büntetőjog eszközeivel.

Nemzeti Adó- és Vámhivatal

kiemelt feladatai:

- vám- és jövedéki ellenőrzési tevékenység
- adó- és pénzügyi ellenőrzési tevékenység
- bűnüldözői munka határfokának növelése
- az adózók színvonalas, naprakész tájékoztatása
- az adózással kapcsolatos jogkövető magatartás elősegítése gyors, korszerű és ügyfélbarát szolgáltatások révén

fő feladatai:

- a részben vagy egészben a központi költségvetés, a Nyugdíjbiztosítási Alap, az Egészségbiztosítási Alap vagy az elkülönített állami pénzalap javára teljesítendő kötelező befizetés,
- a központi költségvetés, az elkülönített állami pénzalap terhére juttatott támogatás, adó-visszaigénylés vagy adó-visszatérítés,
- a közösségi vámjog végrehajtásáról szóló törvény hatálya alá tartozó kötelező befizetések megállapítása, beszedése, nyilvántartása, végrehajtása, visszatérítése, kiutalása és ellenőrzése, feltéve, ha törvény vagy kormányrendelet eltérően nem rendelkezik.

Végrehajtja:

- az **adóigazgatási** jogköréből,
- a **vámigazgatási** jogköréből,
- a **jövedéki igazgatási** jogköréből,
- a **bűnüldözési és nyomozóhatósági** jogköréből,
- a **rendészeti és igazgatási** jogköréből adódó speciális feladatait.

A NAV ellátja továbbá a jogszabály által a hatáskörébe utalt egyéb feladatokat.

A NAV felhatalmazott szervei a bűnmegelőzési, bűnüldözési, felderítési és nyomozási feladataik teljesítése érdekében

a) informátort, bizalmi személyt vagy a NAV-val titkosan együttműködő más személyt vehetnek igénybe,

b) az eljárás céljának leplezésével (puhatolás) vagy a kilétét leplező fedett nyomozó igénybevételevel információt gyűjthetnek, adatot ellenőrizhetnek,

c) saját személyi állományuk, valamint a velük együttműködő személy és a pénzügyi nyomozói jelleg leplezésére, védelmére fedőokiratot állíthatnak ki, használhatnak fel, fedőintézményt hozhatnak létre, és tarthatnak fenn,

d) a bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható és vele kapcsolatban lévő személyt, valamint a bűncselekménnyel kapcsolatba hozható helyiséget, épületet és más objektumot, terep- és útvonalszakaszt, járművet, eseményt megfigyelhetnek, arról információt gyűjthetnek, az észlelteket hang, kép, egyéb jel vagy nyom rögzítésére szolgáló technikai eszközzel (a továbbiakban: technikai eszköz) rögzíthetik,

e) a bűncselekmény elkövetőjének leleplezésére vagy a bizonyítás érdekében, indokolt esetben – sérülést vagy egészségkárosodást nem okozó – csapdát alkalmazhatnak,

f) mintavásárlás végzése érdekében informátort, bizalmi személyt, a felhatalmazott szervekkel titkosan együttműködő más személyt vagy fedett nyomozót, továbbá – az ügyész engedélyével – álvásárlás, bizalmi vásárlás, bűnszervezetbe való beépülés, illetve – a 37. § 18 rendelkezéseinek figyelembevételével – ellenőrzött szállítás folytatása érdekében fedett nyomozót alkalmazhatnak,

g) ha a bűncselekmény megelőzésére, felderítésére, az elkövető elfogására, kilétének megállapítására nincs más lehetőség, a sértettet szerepkörében – életének, testi épségének megóvása érdekében – pénzügyi nyomozó – ide nem értve a nem hivatásos pénzügyi nyomozót – igénybevételevel helyettesíthetik.

Nemzeti Adó- és Vámhivatal feladatainak tételes leírását a 2010. évi CXXII. törvény (13. §, 14. §) tartalmazza.

Ellenőrző kérdések:

1. Sorolja fel, kikből áll a NAV személyi állománya.
2. Ismertesse, mire terjed ki a NAV tevékenységi köre.
3. Röviden ismertesse a NAV irányítását.
4. Sorolja fel milyen szervek alkotják a NAV-ot.

A fegyveres szervek intézkedéseinek elhelyezése a közigazgatási jogalkalmazás rendszerében

1. Magyarország biztonsága és biztonsági stratégiája

„Valljuk, hogy a polgárnak és az államnak közös célja a jó élet, a biztonság, a rend, az igazság, a szabadság kiteljesítése.” (Magyarország Alaptörvénye)

1.1. A biztonság fogalma, alapvető területei

A biztonság átfogó, komplex fogalom, meghatározására számtalan verzió ismert. A Magyar Értelmező Kéziszótár szerint: „valamely dolog veszélyektől vagy valamely bántódástól mentes, zavartalan állapota.”

Az Európai Közösségek Bizottsága: „a biztonság fogalmát nem korlátozza az államterület biztonságára vagy meghatározott rendszerek biztonságára, hanem beleérti magának az államnak és lakosainak külső és belső biztonságát.”

A **biztonság** az állam és a társadalom érdekeinek, értékeinek, az ország területének és lakosságának külső és belső veszélyektől, fenyegetéstől mentes állapota.

A biztonság napjainkban jelentősen felértékelődött, a politika szerves részét képező, több komponensű kategória. Számos területe ismert, **magában foglalja a társadalmi, a gazdasági, a politikai, környezeti, a honvédelmi (katonai) biztonságot, a nemzetbiztonságot és a közbiztonságot.**

A **biztonságpolitika állami funkció**, a mindenkori kormányzati politika szerves része. Végső célja a társadalom alapvető értékeinek és érdekeinek védelme, az ehhez szükséges eszközrendszer kialakítása, működtetése.

1.2. Magyarország Nemzeti Biztonsági Stratégiája

Országunk biztonságpolitikáját alapvetően az alábbi dokumentumok határozzák meg:

- Magyarország Alaptörvénye
- Az Országgyűlés 94/1998(XII.29.) határozata a Magyar Köztársaság biztonság és védelempolitikájának alapelveiről
- Az 1035/2012.(II.21.) Korm. határozat Magyarország Nemzeti Biztonsági Stratégiájáról
- A védelmi szféra jogszabályai, egyéb ágazati stratégiák

A nemzeti biztonságpolitikai stratégia rendeltetése szerint számba veszi az értékeket és érdekeket, elemzi a biztonsági környezetet és ezek alapján meghatározza azokat a nemzeti

célokat, feladatokat és átfogó kormányzati eszközrendszert, amelyekkel a nemzetközi környezetben érvényesíteni tudja az ország biztonsági érdekeit.

1.3. Magyarország biztonságpolitikai környezete, az országot érintő biztonsági fenyegetések kihívások

A 21. században elengedhetlenné vált a **biztonság politikai, katonai, gazdasági-és pénzügyi, társadalmi –ezen belül emberi és kisebbségi jogi – valamint környezeti vetületeinek együttes kezelése.**

A globalizáció és a nemzetközi integráció nyitottá, ám egyben sebezhetőbbé is tette a világunkat. Ez jelenti azt is, hogy a biztonság nem a határainknál kezdődik. Biztonságunk külső és belső dimenziója elválaszthatatlan egymástól, hiszen a távoli veszélyforrások, biztonsági kockázatok bármikor, rövid időn belül okozhatnak olyan változásokat, amelyek –akár nagy földrajzi távolságokat is átívelve – gyors reagálást igényelnek. *Magyarország* biztonságpolitikájának alakításakor a döntést hozók messzemenően figyelembe kellett vegyék az ország *földrajzi és gazdasági nyitottságát, s az ebből eredő sebezhetőségét.* (energiabiztonság, az ellátási útvonalak, a környezeti biztonság, a nemzetközi gazdasági folyamatok, a begyűrűző válságok hatásait)

Globális kihívások:

- a terrorizmus, a tömegpusztító fegyverek és hordozóeszközeik elterjedése
- fegyver-, kábítószer-és emberkereskedelem
- az egyes régiók erőteljes fegyverkezése
- globális pénzügyi-gazdasági válság
- új hatalmi központok megjelenése
- egyes szereplők részéről a tudományos és technológiai vívmányok nem békés célú felhasználásának lehetősége
- a biztonságot veszélyeztető nem állami szereplők befolyásának erősödése
- globális éghajlat –és környezetváltozás
- a természeti erőforrások kimerülése
- az egészséges ivóvízhez jutás
- kiberbiztonság
- természeti és ipari katasztrófák

Regionális konfliktusok:

- instabil régiók, szegénység, demokrácia-deficit
- gyenge vagy működésképtelen államok
- az országok közötti fejlettségi különbségek növekedése
- illegális, tömeges migráció
- szélsőségesség, erőszak, etnikai, vallási konfliktusok
- környezetkárosító hatások növekedése
- energia-nyersanyag, piacbiztonság

Belső kihívások:

- szervezett bűnözés
- korrupció, feketegazdaság

- a nemzetgazdaság külső kockázati kitettsége
- belső és külső adósságállomány
- szélsőséges csoportok
- demográfiai kihívások (népeségfogyás)
- a mélyszegénység, a társadalmi kizáródás

1.4. Magyarország helye és biztonságpolitikai érdekei a világban

Országunk biztonságpolitikájának alapvető keretét a NATO- és az EU tagság jelenti, más országokkal fennálló vitás kérdéseit az ENSZ Alapokmányának szellemében, a nemzetközi joggal összhangban, békés eszközökkel kívánja rendezni. Az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet (EBESZ) konstruktív, fontos szerepet játszik a földrész biztonságának és stabilitásának előmozdításában.

„Magyarország alapvető biztonsági érdekének tekinti szuverenitásának, területi épségének, és alkotmányos rendjének védelmét, az ország stabilitását, gazdasági, társadalmi és kulturális fejlődését, az emberi jogok és alapvető szabadságjogok érvényesülését.” (1035/2012.(III.21.) Korm. határozat II. 10. pont)

Magyarország biztonságpolitikájában a határon túli magyarság különleges helyet foglal el. Magyarország határozott érdeke a szomszédos államokban honos magyarok közösségként, a szülőföldjükön megmaradva élvezhessék –az európai gyakorlattal összhangban– az önkormányzatiság és az autonómia sajátos, helyzetüknek leginkább megfelelő formáit és az ezekből eredő jogokat.

E célok megvalósulása elválaszthatatlan azon országok fejlődésétől és biztonságától, amelyekben magyar kisebbségek élnek.

Biztonságpolitikai szempontként fogalmazódik meg a kulturális sokszínűség tisztelete. A közösségi identitások megóvása a hosszú távú stabilitás egyik lényeges eleme a világban.

1.5. A Nemzeti Biztonsági Stratégia végrehajtásának eszközrendszere

Magyarország biztonságát fenyegető tényezők átfogó kezelésére erősíteni kell a **honvédelmi, a nemzetbiztonsági, a rendvédelmi, igazságszolgáltatási, katasztrófavédelmi és polgári válságkezelési intézmények hatékony együttműködését.**

❖ **A Magyar Honvédség** Magyarország szuverenitása szavatolásának alapvető intézménye. Az Alaptörvénnyel összhangban garantálja hazánk biztonságát, hozzájárul a NATO keretei között folytatott kollektív védelemhez, nemzetközi békefenntartó és válságkezelő feladatokat lát el, valamint tevékenyen részt vesz a természeti vagy ipari katasztrófák következményeinek felszámolásában.

❖ **A hírszerzés és elhárítás** a biztonsági stratégia végrehajtásának, a biztonságpolitikai cél elérésének és a nemzeti érdekek érvényesítésének elengedhetetlen tényezője.

❖ **A rendvédelmi szervek** a belső biztonság garantálásának alapvető intézményrendszere.

Rendvédelmi szervek:

- *a rendőrség,*
- *a büntetés-végrehajtási szervezet,*
- *a hivatásos katasztrófa-védelmi szerv*
- *a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok*

Magyarország **nemzetbiztonsági szolgálatai:**

- *az Információs Hivatal,*
- *az Alkotmányvédelmi Hivatal,*
- *a Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat,*
- *a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat*

A nemzetbiztonsági szolgálatok működésének célja, hogy törvényben meghatározott feladatok elvégzésével, a nyílt és a titkos információgyűjtés eszközrendszerével segítsék a Magyarország nemzetbiztonsági érdekeinek érvényesítését, ezáltal közreműködjenek az ország szuverenitásának biztosításában és alkotmányos rendjének védelmében.

A **nemzetbiztonság** fogalmára sincs a szakirodalomban egységes meghatározás. A nemzetbiztonság, mint a biztonság (és biztonságpolitika) egyik lényeges eleme, **Magyarország szuverenitásának, alkotmányos rendjének, nemzetbiztonsági érdekeinek titkosszolgálati eszközökkel fenntartott, külső és belső veszélyektől, fenyegetéstől mentes állapota.**

A nemzetbiztonság a biztonsághoz képest szűkebb, elsősorban az államot, ezen belül a nemzetbiztonsági szolgálatokat érintő kategória.

Ellenőrző kérdések:

1. Mi a biztonságpolitika végső célja, mely területei ismertek napjainkban.
2. Fogalmazza meg Magyarország alapvető biztonsági érdekét, sorolja fel az ország biztonságát érintő alapvető kihívásokat.
3. Mely főbb nemzetközi szervezetek adják Magyarország biztonságpolitikájának alapvető kereteit.
4. Határolja el a közrend és a közbiztonság fogalmát, indokolja röviden a lényegi különbséget.

2. A Rendészeti tevékenységet végző állami, önkormányzati és civil szervezetek

A rendészeti tevékenységet végző szervezetet többféleképpen lehet csoportosítani, a teljesség igénye nélkül a következő csoportosítást végeztük.

2.1. Rendészeti tevékenységet végző állami szervek

- **a Rendőrség** (állami fegyveres rendvédelmi szerv);
- **a Hivatásos katasztrófavédelmi szerv** (nem fegyveres rendvédelmi szerv);

- a **Polgári nemzetbiztonsági szolgálatok** (állami fegyveres rendvédelmi szerv);
- a **Büntetés-végrehajtási szervezet** (állami fegyveres rendvédelmi szerv);
- a **Nemzeti Adó- és Vámhivatal** (állami fegyveres rendvédelmi szerv a pénzügyőrök vonatkozásában)

Ezeokról a rendészeti tevékenységet végző állami szervekről, felépítésükről és feladataikról a jegyzet korábbi fejezetei már részletesen szóltak.

2.2. Rendészeti tevékenységet végző állami, de nem fegyveres szervek

- a **Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal (BÁH)**;
- az **Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat (ÁNTSZ)**;
- a **Nemzeti Közlekedési Hatóság (NKH)**;
- a **Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal (NÉBIH)**;
- a **Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóság (NFH)**.

2.3. Rendészeti tevékenységet végző önkormányzati szervek

- a **természetvédelmi őr**;
- a **hegyőr**;
- a **halászati őr**;
- a **közterület-felügyelő**;
- az **önkormányzati természetvédelmi őr**,
- a **mezőőr**.

2.4. Rendészeti tevékenységet végző civil szervezetek

- a **Polgárőrség**

2.5. Rendészeti tevékenységet végző állami, de nem fegyveres szervek feladatai

2.5.1. A Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal

A Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal országos hatáskörű, önálló költségvetési szervként 2000. január 1. óta lát el menekültügyi, idegenrendészeti és állampolgársági ügyintézési feladatokat. Menekültügyi és idegenrendészeti elsőfokú hatóságként jelenleg az ország területén 7 regionális igazgatóság összesen 24 kirendeltsége intézi ügyfelek évről-évre növekvő számú ügyeit. Az alárendeltségében működő befogadó intézmények az ország 6 pontján biztosítanak elhelyezést és ellátást menekültügyi és idegenrendészeti eljárással az érintett ügyfeleknek.

A Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal szervezeti és működési szabályzatában található utalást a rendészeti feladataira, ezek szerint:

Ellátja a szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személyek beutazásáról és tartózkodásáról szóló törvényben meghatározott feladatokat.

Idegenrendészeti hatóságként ellátja a jogszabályokban a hatáskörébe utalt idegenrendészeti feladatokat.

Központi vízumhatóságként kapcsolatot tart más schengeni államok központi hatóságaival.

A SIS-jelzésekkel összefüggésben megkereséssel él a nemzeti SIRENE iroda felé és reagál a SIRENE iroda megkereséseire.

Menekültügyi hatóságként ellátja a jogszabályokban hatáskörébe utalt menekültügyi feladatokat.

Útlevelelhatóságként ellátja a bevándorolt, letelepedett jogállású személy és a hontalan úti okmányával kapcsolatos hatósági feladatokat, a menekültként elismert személyek kétnyelvű úti okmányával, az oltalmazottként elismert személyek úti okmányával, továbbá a menedékesek úti okmányával összefüggő hatósági feladatokat.

Végrehajtja a migrációs tárgyú nemzetközi szerződésekből adódó feladatokat, felügyeli és koordinálja a visszafogadási egyezmények végrehajtását, engedélyezi a hatósági kísérettel történő átszállításokat.

Kapcsolatot tart a migrációs kérdésekkel foglalkozó nemzetközi szervezetekkel.

2.5.2. Az Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat (ÁNTSZ)

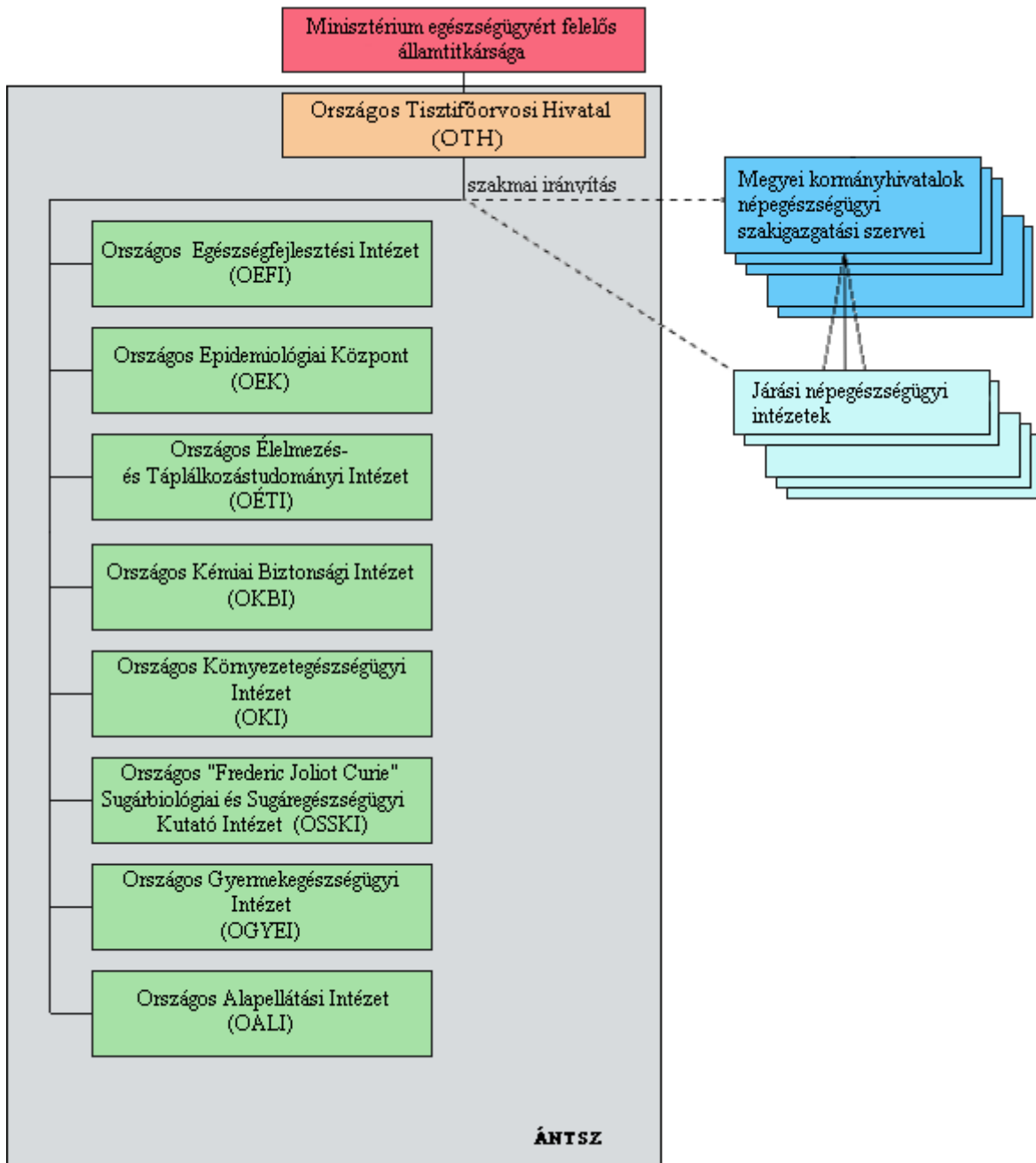
Az **Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat (ÁNTSZ)** szervezetrendszer az Országos Tisztifőorvosi Hivatalból (OTH) és az irányítása alatt álló országos intézetekből áll. Az OTH-t az egészségügyért felelős miniszter irányítja.

Az OTH központi hivatal, önállóan működő és gazdálkodó központi költségvetési szerv, vezetője az országos tiszti főorvos.

Az országos intézetek önálló költségvetési szervként működnek, amelyek szakmai-módszertani, tudományos kutatási, képzési, továbbképzési, nyilvántartási, koordinálási, szakmai és szakértői feladatokat látnak el.

Az Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat közegészségügyi (élelmezés-egészségügy-, táplálkozás-egészségügy), járványügyi és más feladatokat lát el, mely jogszabályokban megfogalmazott hatósági tevékenységével szintén kapcsolódik a rendészeti tevékenységekhez.

Az Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat (ÁNTSZ) szervezeti felépítése

2.5.3. A Nemzeti Közlekedési Hatóság (NKH)

A Nemzeti Közlekedési Hatóság a közlekedésért felelős miniszter irányítása alatt önállóan működő és gazdálkodó költségvetési szerv. 2007-ben hívta életre a közlekedésért felelős miniszter a Közlekedési Főfelügyelet, a Központi Közlekedési Felügyelet, a megyei (fővárosi) közlekedési felügyelet és a Polgári Légiközlekedési Hatóság jogutódjaként. Később a Hatóságba integrálták a Katonai Légügyi Hivatalt, majd a Magyar Vasúti Hivatalt is.

A Hatóság alaptevékenysége az általános közigazgatás, ellátja a jogszabály által a feladat- és hatáskörébe utalt első- és másodfokú: közúti közlekedési hatósági feladatokat, légiközlekedési hatósági feladatokat, katonai légügyi hatósági feladatokat, vasúti közlekedési hatósági feladatokat, vasúti igazgatási feladatokat, hajózási hatósági feladatokat, egyéb feladatokat.

2.5.4. Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal (NÉBIH)

A Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal 2012. március 15-ével jött létre a Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal és a Magyar Élelmiszer-biztonsági Hivatal összevonásával.

A NÉBIH szakterületei a következők:

- Állat-egészségügy és Állatvédelem;
- Állat-egészségügy Diagnosztika;
- Állatgyógyászati Termékek;
- Állattenyésztés;
- Borászat és Alkoholos Italok;
- Erdészet;
- Élelmiszerbiztonsági Kockázatértékelés;
- Élelmiszer- és Takarmánybiztonság;
- Földművelésügy;
- Növény-, Talaj- és Agrárkörnyezet-védelem;
- Növénytermesztés és Kertészet;
- Rendszerszervezés és Felügyelet.

A NÉBIH alapvető feladatai a következőkben foglalhatók össze:

- az élelmiszerláncsal kapcsolatos döntések naprakész információkkal való segítése;
- figyelemfelhívás az újonnan felmerülő kockázatokra;
- élelmiszerláncsal kapcsolatos vizsgálatok elvégzése;
- összefogja az élelmiszerekkel és takarmányokkal kapcsolatos uniós gyors veszélyt jelző rendszer hazai teendőit;
- végzi az új élelmiszerek elsődleges biztonsági értékelését stb.

2.5.5. A Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóság (NFH).

Magyarország Kormánya a Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóságot (NFH) a Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóságról szóló 225/2007. (VIII.31.) rendeletével hozta létre. **2015. április 1-től a Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóság a fogyasztóvédelemért felelős**

miniszter irányítása alá tartozó, központi hivatalként működő központi költségvetési szerv. Az NHF-t a főigazgató vezeti.

Feladata a fogyasztói panaszvizsgálás, amely indokolt esetben hatósági ellenőrzés keretében történik. Tevékenységük során ellenőrzik a jogszabályi előírások betartását, feltárják a hiányosságokat. Ha a hatóság jogsértő állapotot talál, erről határozatot hoz és szankcióként fogyasztóvédelmi bírságot szabhat ki.

2.6. Rendészeti tevékenységet végző önkormányzati szervek, szervezetek feladatai

Ebben a részben foglalkozik a jegyzet az egyes rendészeti feladatokat ellátó személyek feladataival, mivel ezek a szervezetek nemcsak az önkormányzatok fenntartása alatt tevékenykednek.

Az Országgyűlés 2012.-ben megalkotta **az egyes rendészeti feladatokat ellátó személyek tevékenységéről, valamint egyes törvényeknek az iskolakerülés elleni fellépést biztosító módosításáról** szóló **2012. évi CXX. törvényt**. Az Országgyűlés a törvény megalkotása során abból indult ki, hogy a közrend a nemzet felemelkedését szolgáló alapérték. Kinyilvánította azt, hogy a közrend és a közbiztonság fenntartásához elengedhetetlen a rendészeti feladatokat ellátó személyekkel való együttműködés. Elismerte az egységes szabályozás és követelményrendszer megteremtésének szükségességét az állami és önkormányzati alkalmazásban álló közszolgálati tisztviselők és közalkalmazottak, valamint egyéb foglalkoztatási jogviszonyban álló rendészeti feladatokat ellátó személyek tevékenységének újr szabályozása és rendszerbe helyezése érdekében.

A **2012. évi CXX. törvényt törvény 1.§ (1)** bekezdése tételesen felsorolja az egyes rendészeti feladatokat ellátó személyek körét, és azt, hogy az e törvényben foglaltakat kinek és hogyan kell végrehajtani.

Ennek alapján az e törvényben foglaltakat kell alkalmazni:

- a)* a formaruházat tekintetében a **fegyveres biztonsági őrre,**
- b)* az alkalmazási feltételek, az intézkedéssel, kényszerítő eszközzel szembeni panasz és kivizsgálása, valamint a képzés és vizsgáztatás tekintetében a **személy- és vagyónőrre,**
- c)* a **természetvédelmi őrre,**
- d)* az **erdővédelmi szolgálat tagjára,**
- e)* a **hegyőrre,**
- f)* a formaruházat kivételével a **hivatásos vadászra,**
- g)* a rendészeti feladatokat ellátó **erdészeti szakszemélyzetre,**
- h)* a rendészeti feladatokat ellátó **jogosult erdészeti szakszemélyzetre,**
- i)* a **halászati őrre,**
- j)* a **közterület-felügyelőre,**
- k)* az **önkormányzati természetvédelmi őrre,**
- l)* a **mezőőrre.**

A **2012. évi CXX. törvény I. fejezet 2. pont 2.§.-a** (Értelmező rendelkezések) ad konkrét utalást arra vonatkozóan, hogy az egyes rendészeti feladatot ellátó személyek tekintetében mi minősül jogellenes cselekménynek és illetékességi területnek.

Ennek alapján a törvényben meghatározott feladataival összefüggő **jogellenes cselekményen:**

- a természetvédelmi őr, az önkormányzati természetvédelmi őr esetében a természet védelméről szóló törvényben,
- a mezőőr, a hegyőr esetében a fegyveres biztonsági őrsegről, a természetvédelmi és a mezei őrszolgálatról szóló törvényben,
- a hivatásos vadász esetében a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló törvényben,
- közterület-felügyelő esetében a közterület-felügyeletről szóló törvényben,
- a halászati őr esetében a halászsátról és a horgászsátról szóló törvényben,
- az erdővédelmi szolgálat tagja, a rendészeti feladatokat ellátó erdészeti szakszemélyzet, a rendészeti feladatokat ellátó jogosult erdészeti szakszemélyzet esetében az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló törvényben meghatározott közigazgatási bírsággal sújtható cselekményeket kell érteni.

Az illetékességi területen:

- a természetvédelmi őr tekintetében a Nemzeti Park Igazgatóság működési területét,
- az önkormányzati természetvédelmi őr tekintetében a helyi jelentőségű védett természeti területet,
- a mezőőr tekintetében a települési önkormányzat közigazgatási területéhez tartozó termőföldeket,
- a hegyőr tekintetében a hegyközség működési területéhez tartozó szőlőt,
- a hivatásos vadász tekintetében a vadászterületet és a közforgalom elől elzárt magánutat,
- a halászati őr tekintetében a halászati vízterületet, halastavat, valamint annak partját,
- rendészeti feladatokat ellátó erdészeti szakszemélyzet és rendészeti feladatokat ellátó jogosult erdészeti szakszemélyzet tekintetében az erdőt, erdőgazdálkodási tevékenységet közvetlenül szolgáló földterületet és az erdészeti magánutat,
- az erdővédelmi szolgálat tekintetében az erdészeti hatóság illetékességi területét kell érteni.

Az önkormányzati rendészeti szerv és a segédfelügyelő

Önkormányzati rendészeti szervet - a községi, a városi képviselő-testület, a megyei jogú városi közgyűlés, a fővárosban a fővárosi kerületi képviselő-testület és a közgyűlés - a polgármesteri (főpolgármesteri) hivatal a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló törvény 17. § (1) bekezdésében meghatározott feladat ellátása érdekében belső szervezeti egységként, önálló költségvetési szervként, költségvetési szerv belső szervezeti egységként hozhat létre.

Az önkormányzati rendészeti szerv tagjaként foglalkoztatható az önkormányzati természetvédelmi őr, a közterület-felügyelő, a mezőőr, a rendészeti feladatokat ellátó erdészeti szakszemélyzet, a rendészeti feladatokat ellátó jogosult erdészeti szakszemélyzet és a halászati őr.

Az előző bekezdésben felsorolt személyek jogszabályban meghatározott tevékenységét a segédfelügyelő segítheti.

A segédfelügyelő az a büntetlen előéletű, magyar állampolgár lehet, aki a tizennyolcadik életévét betöltötte, cselekvőképes, és a feladata ellátásához előírt képesítési feltételekkel rendelkezik. A segédfelügyelő önálló intézkedési jogosultsággal nem rendelkezik, közterületen és külterületen végzett munkáját kizárólag az előző bekezdésében meghatározott személyek jelenlétében és utasítása szerint végezheti. A segédfelügyelő önállóan jogosult a helyi közutak, valamint a helyi önkormányzat tulajdonában álló közforgalom elől el nem zárt magánutak, terek, parkok és egyéb közterületek esetében a díjfizetési kötelezettség teljesítésének ellenőrzésére, a díj- és pótdíjkövetelés érvényesítésére.

Az egyes rendészeti feladatokat ellátó személy részére - igazgatási szolgáltatási díj ellenében - a **szolgálati igazolványt**, valamint a **szolgálati jelvényt** a Rendőrség a munkáltató kezdeményezésére állítja ki.

Az egyes rendészeti feladatokat ellátó személy a feladatai ellátása során mindig köteles szolgálati igazolványát magánál tartani.

A szolgálati igazolvány tartalmazza:

- a családi és utónevét,
- a fényképét,
- a feladatkörét,
- a munkáltató nevét,
- a kibocsátó megnevezését, valamint
- az igazolvány egyedi azonosítóját.

Az egyes rendészeti feladatokat ellátó személyek által alkalmazható intézkedések:

1. Épület, létesítmény és egyéb vagyontárgy őrzése, jogellenes cselekmény folytatásának megakadályozása.
2. A tetten ért személy visszatartása.
3. Dolog ideiglenes elvétele.
4. Igazoltatás.
5. Ruházat, csomag és jármű átvizsgálása, valamint jármű feltartóztatása.
6. A tetten ért személy előállítás.

Az intézkedések részletes szabályait a 2012. évi CXX. törvény III. fejezetének 7-12. pontja, míg a kényszerítő eszközök alkalmazását a 86/2012. (XII. 28.) BM rendelet II. fejezete (a rendészeti feladatokat ellátó személyek és a segédfelügyelők által alkalmazható kényszerítő eszközök igénylésének, átvételének és visszavételének szabályairól, a térítés módjáról, a kényszerítő eszközök típusaira, fajtáira és az alkalmazásukra, valamint a jelentéstétel és a kivizsgálás rendjére vonatkozó részletes szabályokról) taglalja.

2.7. Rendészeti tevékenységet végző civil szervezetek

A Polgárőrség

A közbiztonság és a közrend fenntartásában részt venni kívánó, a környezetük biztonságáért felelősséget érző állampolgárok számára a polgárőrség nyújt cselekvési

lehetőséget. Tevékenységét **a polgárőrségről és a polgárőri tevékenység szabályairól szóló 2011. évi CLXV. törvény határozza meg.**

A polgárőri szolgálat ellátásának rendjével kapcsolatos részletes szabályokat az Országos Polgárőr Szövetség által kiadott szolgálati és etikai szabályzat állapítja meg.

Polgárőr az a

- a) 18. életévét betöltött,
- b) cselekvőképes és
- c) büntetlen előéletű

személy lehet, aki nyilatkozatával önként vállalja a polgárőri szolgálat ellátását és magára nézve kötelezőnek ismeri el a fent említett szabályzatokat.

A polgárőr a polgárőri szolgálat ellátása során hatósági jogkörrel nem rendelkezik, a Rendőrségről szóló törvényben meghatározott kényszerítő eszközt - a 2011. évi CLXV. törvényben meghatározottak kivételével - nem alkalmazhat. Köteles az eljárása által érintett személyek emberi méltóságát és alapvető jogait tiszteletben tartani.

A polgárőr szervezetek típusai:

- a) a polgárőr egyesület,
- b) a területi polgárőr szövetség, valamint
- c) az Országos Polgárőr Szövetség.

A polgárőr egyesület alapfeladatként a helyi közrend és közbiztonság védelme, valamint a bűnmegelőzésben való közreműködés érdekében közterületi járőrszolgálatot, figyelőszolgálatot, a közúti baleset helyszínén, valamint bölcsőde, óvoda, általános és középiskola közvetlen közelében jelzőőri tevékenységet lát el.

A polgárőr egyesület az alapfeladatokon túlmenően kiegészítő feladatként önkéntesen közreműködhet például:

- a katasztrófák elleni védekezésben és a helyreállításban, az újjáépítés feladataiban,
- a baleset-megelőzési, és a közlekedésbiztonsági feladatokban,
- a lakosság és az önkormányzatok közötti kapcsolat erősítésében,
- az önkormányzati vagyon megóvásában,
- a rendezvények helyszínének biztosításában.

Területi polgárőr szövetségnek minősül a polgárőr egyesületek olyan szövetsége, amelyet azonos megyében (fővárosban) székhellyel rendelkező polgárőr egyesületek alkotnak, a 2011. évi CLXV. törvényben meghatározott feladatokat látja el és az Országos Polgárőr Szövetség tagja. Megyénként, illetve a főváros területén kizárólag egy területi polgárőr szövetség működhet.

Az Országos Polgárőr Szövetség az önkormányzás elvén alapuló közhasznú jogállású köztestület. Az Országos Polgárőr Szövetség az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv központi szervével együttműködési megállapodást köt. Az Országos Polgárőr Szövetség legfelsőbb szerve az öt évre választott, a polgárőr egyesületek és a területi polgárőr szövetségek képviselőiből álló küldöttgyűlés.

Ellenőrző kérdések:

1. Lakhelyén figyeljen meg egy rendőrt és egy közterület-felügyelőt intézkedés közben! A szolgálati öltözetükről, felszerelésükről, kényszerítő eszközeikről és az intézkedéseikről készítsen rövid feljegyzést!
2. Sorolja fel az egyes rendészeti feladatokat ellátó személyek által alkalmazható intézkedéseket!

3. A rendőri intézkedések és eljárások alapjai

3.1. A Rendőrség működésének törvényi szintű szabályozása

A Rendőrség tevékenységét, feladatait meghatározó legfontosabb jogszabályok:

Magyarország Alaptörvénye a magyar jogi hierarchiában a legfelsőbb jogszabály. Az Országgyűlés az Alaptörvényben szabályozza Magyarország jogrendjét, az állampolgárok alapvető jogait és kötelezettségeit, meghatározza az államszervezetre vonatkozó alapvető szabályokat. Mivel az Alaptörvény az állam legmagasabb szintű törvénye, egyetlen más jogszabály sem lehet ellentétes vele.

A rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény

A törvény meghatározza a rendőrség feladatkörét, szervezetét és irányítási viszonyait, a rendőrség működését, továbbá az ennek során alkalmazott intézkedéseket és kényszerítőeszközöket. Célja, hogy megteremtse a rendőrség határozott és eredményes fellépéséhez szükséges stabil jogi alapokat, valamint hozzájáruljon a belső rend és a közbiztonság erősítéséhez.

30/2011. (IX. 22.) BM rendelet a rendőrség szolgálati szabályzatáról

A rendelet hatálya kiterjed a hivatásos állományú rendőr szolgálati tevékenységére, valamint a rendőrség szerveinek működésére.

A Rendőrségi törvény (továbbiakban Rtv) és a Szolgálati Szabályzat (továbbiakban RSZSZ) a két legfontosabb jogszabály, melyek ismerete nélkül a rendőri hivatás nem teljesíthető. A két jogszabály tartalmazza a rendőri munka végzésére vonatkozó alapvető ismereteket, ezek figyelembe vételével hajtja végre a rendőr az intézkedéseit.

2015. évi XLII. törvény a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról

A fegyveres szervek feladatrendszerében meghatározó szerep hárul a hivatásos állományra, amelynek a szolgálati jogviszonya - a vele szemben támasztott fokozott követelmények miatt - a más közszolgálatban állók szolgálati viszonyához képest olyan mértékben eltérő, sajátos, hogy önálló szabályozást igényel.

A törvény a szolgálati viszonytal kapcsolatos valamennyi törvényi szintű szabályozást igénylő kérdést teljes körűen tartalmazza, átvesz más törvényekből - elsősorban a Munka Törvénykönyvéből - olyan szabályokat, amelyeknek általánosságuk folytán a szolgálati jogban is érvényesülniük kell.

A fentiekén kívül még számos jogszabály, illetve közjogi szervezetszabályozó eszköz meghatározó a rendőri munkában, pl.: Őr- és Járőrszolgálati, Körzeti Megbízotti, Fogdaszolgálati Szabályzat, BM rendeletek - utasítások, ORFK szintű utasítások, stb.

3.2.A rendőri intézkedések

A rendőr köteles feladatait a törvényes előírásoknak megfelelően ellátni, az állampolgárok jogait csak törvény alapján korlátozhatja és kizárólag a törvényben meghatározott kényszerítő eszközöket alkalmazhatja, amennyiben az alkalmazás törvényi feltételei fennállnak. A rendőri intézkedéseket a rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (Rtv) sorolja fel.

A rendőri intézkedéseket két csoportra oszthatjuk:

- személyi szabadságot nem korlátozó intézkedések:

- igazoltatás
- fokozott ellenőrzés
- ruházat- csomag- és jármű átvizsgálása
- felvilágosítás kérés
- intézkedés magánlakásban és közterületnek nem minősülő egyéb helyen
- a helyszín biztosítása
- közlekedésrendészeti intézkedés

- személyi szabadságot korlátozó intézkedések:

- elfogás
- előállítás
- elővezetés
- biztonsági intézkedés
- intézkedés a tanítási napon a tanítási órától vagy az iskola által szervezett foglalkozástól engedély nélkül távolmaradó, vagy onnan engedély nélkül eltávozó 14. életévét be nem töltött tanulóval szemben

A fenti csoportosítás nem tartalmazza a Rendőrségi törvényben foglalt összes rendőri intézkedést, de a csoportosításban felsoroltak tipikusnak mondhatóak, mivel a közterületen szolgálatot teljesítő rendőr szinte naponta ezeket végrehajtja.

3.3.A rendőri intézkedéssel szembeni követelmények (alapelvek)

A rendőri intézkedésnek meg kell felelnie, egyrészt a jogszabályi előírásoknak, másrészt pedig az állampolgárok elvárásainak, igényeinek.

További fontos követelmény az intézkedő rendőr biztonsága, valamint az intézkedés eredményességének megvalósulása.

Jogszerűség, törvényesség

A rendőrnek intézkedése során figyelembe kell vennie a jogszabályi előírásokat, és azokat betartva intézkedhet. Pl. a rendőr az egyes személyes szabadságot korlátozó

intézkedéseket és a kényszerítő eszközöket csak akkor alkalmazhatja, ha azok törvényi feltételei fennállnak.

Személyes példát mutatva be kell tartania a törvényes rendet, melynek képviselője.

Csak így lehet erkölcsi alapja, hogy végezze tevékenységét a törvényes rend fenntartása érdekében.

Az intézkedési kötelezettség elmulasztása fegyelmi, bizonyos esetekben büntetőeljárást von maga után.

Szakszerűség

Az intézkedés törvényessége mellett kiemelt figyelmet kell fordítani a szakszerűségre is, amely többek között magába foglalja a helyes és eredményes intézkedési taktika megválasztását, az intézkedések, valamint a kényszerítő eszközök szakszerű – előírászerű – végrehajtását, alkalmazását. (Pl.: igazoltatás során egymás biztosítása, vagy a helyes bilincselési mód megválasztása.)

Biztonságosság

A rendőri intézkedések szakszerű végrehajtásával, egymás tevékenységének biztosításával, valamint a legcélszerűbb intézkedési mód megválasztásával biztosítsa saját maga, járőrtársa, valamint az intézkedés alá vont személy - az állampolgárok – biztonságát.

Eljárása során ne idézzen elő a szükségesnél nagyobb veszélyhelyzetet, sérelmet, vagy anyagi kárt.

Arányosság

A rendőri intézkedés során nem okozhatunk olyan hátrányt, amely nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával.

Objektivitás

A rendőr a törvény rendelkezéseinek érvényesítése érdekében mindenkivel szemben részrehajlás nélkül köteles eljárni. A törvény előtti egyenlőség alkotmányos követelményére tekintettel a rendőri intézkedés törvényi feltételeinek megvalósulása esetén a rendőr az érintett személyre tekintet nélkül - bárkivel szemben - köteles intézkedni.

Az intézkedések során kivétel csak a diplomáciai, vagy egyéb személyes mentességet élvező illetve a közjogi tisztséget betöltő személyekkel tehető.

Más kategóriába tartozik a differenciált intézkedés, amikor az intézkedő rendőr a körülmények és egyéb tényezők ismeretében intézkedik a jogszabályokban leírt korlátok között. A rendőri intézkedés során fajra, nemre, vallásra, politikai meggyőződésre tekintettel különbséget tenni tilos, e minőség a rendőri intézkedés megtételének vagy elmulasztásának alapja nem lehet.

Eredményesség

Eredményes az intézkedés, ha a törvényes célját eléri, a konfliktusokat, jogsértéseket megelőzi, megakadályozza, megszünteti.

A társadalom, közbiztonság és a közrend iránti igényeinek megfelel.

Kulturáltság

A kulturáltság alapvető eleme a rendőr megjelenése. Több szempontból is elvárható, hogy a rendőr öltözete, felszerelése, valamint egyéni ápoltsága és az intézkedés során tanúsított magatartása megfeleljen az előírásoknak.

Már az állampolgár megszólítása az intézkedés kezdetén, valamint annak során az alkalmazott hangnem, a megfontoltság és a tárgyilagosság erősíti a rendőri intézkedés tekintélyét.

Azonban ellenszenvet válthat ki az állampolgárból, ha a rendőr köszönés nélkül kezdi meg intézkedését, vagy tegező, az önérzetet sértő hangnemben kommunikál.

A bizonytalanság, az idegesség és kapkodás átterjedhet az állampolgárra is, és sok esetben konfliktus forrása lehet, vitához, engedetlenséghez vezethet.

A tisztelettudó, emberséges és humánus viselkedés érezteti a rendőrség szolgáltató, polgárbarát jellegét. Ugyanakkor ez nem jelenti azt, hogy a törvénysértő cselekményekkel szemben nem lép fel a rendőr a leghatározottabban és legkövetkezetesebben, a törvény minden szigorával. / adott esetben kényszerítő eszközök alkalmazásával is! /

Differenciáltság

A rendőr a jogszabályok megsértőivel szemben az előírásoknak megfelelően kell, hogy intézkedjen.

Az általa alkalmazható szankciók vonatkozásában bizonyos keretek között szabad mozgástere van, ami azt jelenti, hogy mérlegelhet a cselekmény kapcsán, főként az alábbi szempontok figyelembe vételével:

- az elkövetett cselekmény súlya, gyakorisága,
- a cselekmény elkövetésének oka, körülményei, társadalomra veszélyessége,
- az elkövető személye, családi, anyagi körülményei,
- az elkövető magatartása, viselkedése,
- az alkalmazott szankció várható hatása.

Ez a differenciálás nem jelentheti azt, hogy a rendőrnek, engedékenynek, elnézőnek kell lennie, mivel egyrészt intézkedési kötelezettsége van, másrészt pedig szem előtt kell tartania azt is, hogy engedékenysége a jogsértő cselekmények, elszaporodásához vezethet, a kellő visszatartó erő hiányában.

A megfelelően alkalmazott differenciált intézkedés ugyanakkor a leghatékonyabb eszköz az állampolgárok nevelésében és a polgárbarát, szolgáltató jellegű rendőrség képezésének kialakításában.

A rendőrnek az intézkedés során bizonyos értelemben személytelennek kell maradnia, az állampolgár az intézkedés során nem érezheti a rendőr személyes ellenszenvét, sértettségét

Összefoglalva azt mondhatjuk, hogy a rendőrnek az összes körülményre való tekintettel az optimális intézkedést kell választania, lefolytatnia.

3.4. A rendőri eljárások alapjai

A rendőr **szabálysértés** észlelése esetén feljelentést tesz, vagy jogszabály által meghatározott esetekben helyszíni bírságot szab ki. A szabálysértést észlelő rendőr figyelmeztetést azon szabálysértés esetén alkalmazhat, amely miatt helyszíni bírságot

szabhat ki. Figyelmeztetés során a rendőr a szabálysértés elkövetésén tetten ért személy felszólítja a tevékenysége abbahagyására és felhívja, hogy a jövőben tartózkodjon szabálysértés elkövetésétől. Amennyiben a rendőr a feljelentés megtétele mellett dönt, akkor a szabálysértési eljárás során a rendőrhatóságnak figyelembe kell venni a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvényt, amely rögzíti az eljárási alapelveket is.

A rendőr az általa észlelt, vagy tudomására jutott és hivatalból üldözendő **bűncselekményről** (ha az elkövető ismert, annak megjelölésével) feljelentést tesz, vagy ha a nyomozóhatóság tagja, úgy hivatalból megteszi a szükséges intézkedéseket a büntetőeljárás megindítása érdekében. A büntetőeljárás során a rendőrségnek figyelembe kell venni a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvényt, amely a bűncselekmények nyomozási tevékenységét és az eljárás elveit is tartalmazza.

A rendőrt **közigazgatási** bírsággal sújtandó szabályszegés észlelése, vagy tudomására hozása esetén abban az esetben terheli a közigazgatási hatósági eljárás lefolytatása érdekében szükséges intézkedési kötelezettség, ha ilyen jellegű szolgálati feladat ellátására kapott utasítást, vagy intézkedése során ilyen jogsértést észlel és (amennyiben ez az eljárás lefolytatásának jogszabályi feltétele) rendelkezik a tevékenység ellátásához, illetve a szabályszegés dokumentálásához szükséges technikai eszközzel.

Közigazgatási eljárás során a rendőrségnek, illetve a helyszínen intézkedő rendőrnek figyelembe kell vennie a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. tv.-t, amely taglalja az ügyfél jogait, illetve az eljárási elveket.

Ellenőrző kérdések:

1. Csoportosítsa a rendőri intézkedéseket.
2. Sorolja fel a rendőri intézkedések alapelveit.
3. Fejtse ki az arányosság alapelvét.

TARTALOMJEGYZÉK

	Old.sz.
Fegyveres szervek alapismeretek	
1. A fegyveres szervek helye és szerepe a társadalomban, a működésüket meghatározó jogszabályok.	1.
1.1.A Magyarországon működő állami fegyveres rendvédelmi szervek	1.
1.2.Működést meghatározó jogszabályok:	2.
2. A rendvédelem alapfogalmai	5.
2.1. A rend	5.
2.2. A közrend (belső rend)	5.
2.3. A határrend	6.
2.4. Biztonság fogalma, értelmezése	7.
2.5. Közbiztonság	9.
2.6. Rendvédelem	12.
2.7. Közrend és közbiztonság védelme	12.
2.8. Államhatár védelme	12.
3. Magyarországon működő fegyveres rendvédelmi szervek irányítása: a Belügyminisztérium	13.
3.1. Irányítás	13.
3.2. A Belügyminisztérium	14.
3.3. A rendvédelmi és a fegyveres rendvédelmi szervek rövid jellemzése, csoportosítása	15.
4. A rendőrség feladatai	16.
4.1. A Rendőrség feladatai a rendőrségi törvény alapján	16.
4.2.A rendőrség működése	19.
4.3.A rendőrség szervezeti felépítése	19.
4.4.Nemzeti Védelmi Szolgálat feladatai	20.
5. A nemzetbiztonsági szolgálatok szervezeti felépítése és jogállása	23.
6. Együttműködés a fegyveres szervek között	27.
6.1.Együttműködési kötelezettség	27.
6.2.A fegyveres rendvédelmi szervek csoportosítás	28.
6.3.A Szerven belüli együttműködés (ORFK, NVSZ, TEK között):	28.
6.4. A Nemzetközi együttműködés:	29.
6.5. Államon belüli, szervek közötti (külső) együttműködés	29.
6.6.A Rendőrség együttműködése más szervekkel járőrszolgálat során	29.
6.7.A Rendőrség és Katasztrófavédelem együttműködése	29.
6.8.A Rendőrség és a Nemzeti Adó- és Vámhivatal együttműködése	31.
6.9.A Rendőrség és a Büntetés-végrehajtás együttműködése	31.
7. Nemzeti Adó- és Vámhivatal	32.
7.1.Létrehozása	32.
7.2.Szervezete	32.
7.3.Jogállása	34.
7.4.Irányítása	34.
7.5.Személyi állománya	35.
7.6.Tevékenységi köre	35.
7.7.Feladata	35.

A fegyveres szervek intézkedéseinek elhelyezése a közigazgatási jogalkalmazás rendszerében	38.
1. Magyarország Nemzeti Biztonsági stratégiája	38.
1.1. A biztonság fogalma, alapvető területei	38.
1.2. Magyarország Nemzeti Biztonsági Stratégiája	38.
1.3. Magyarország biztonságpolitikai környezete, az országot érintő biztonsági fenyegetések kihívások	39.
1.4. Magyarország helye és biztonságpolitikai érdekei a világban	40.
1.5. A Nemzeti Biztonsági Stratégia végrehajtásának eszközrendszere	40.
2. A Rendészeti tevékenységet végző állami, önkormányzati és civil szervezetek	41.
2.1. Rendészeti tevékenységet végző állami szervek	41.
2.2. Rendészeti tevékenységet végző állami, de nem fegyveres szervek	42.
2.3. Rendészeti tevékenységet végző önkormányzati szervek	42.
2.4. Rendészeti tevékenységet végző civil szervezetek	42.
2.5. Rendészeti tevékenységet végző állami, de nem fegyveres szervek feladatai	42.
2.5.1. A Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal	42.
2.5.2. Az Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat (ÁNTSZ)	43.
2.5.3. A Nemzeti Közlekedési Hatóság (NKH)	45.
2.5.4. Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal (NÉBIH)	45.
2.5.5. A Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóság (NFH).	45.
2.6. Rendészeti tevékenységet végző önkormányzati szervek, szervezetek feladatai	46.
2.7. Rendészeti tevékenységet végző civil szervezetek	48.
3. A rendőri intézkedések és eljárások alapjai	50.
3.1. A Rendőrség működésének törvényi szintű szabályozása	50.
3.2. A rendőri intézkedések	51.
3.3. A rendőri intézkedéssel szembeni követelmények (alapelvek)	51.
3.4. A rendőri eljárások alapjai	53.